

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Svoboda podnikání v peněžnictví versus princip
ochrany slabšího účastníka v právních vztazích**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Mgr. Zdeňka VAŇKOVÁ

Vypracoval:
Bc. Jiří SOVADINA

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Svoboda podnikání v peněžnictví versus princip ochrany slabšího účastníka v právních vztazích“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

Brno 20. 3. 2010

.

.....
Bc. Jiří Sovadina

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Mgr. Zdeňce VAŇKOVÉ za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Ing. Pavlíně Sovadinové za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce, a které si nesmírně vážím.

Bc. Jiří Sovadina

OBSAH

Úvod	3
1. Peněžní trh	7
1.1 Základní pojmy	11
1.1.1 Insolvenční zákon	14
1.1.2 Rozhodčí doložka	18
1.2 Peněžní trh a míra svobody podnikání na tomto trhu	20
1.3 Úvěrový registr	21
1.4 Názory na ekonomické vzdělání	24
2. Půjčka a její získávání	27
2.1 Nebankovní úvěry	29
2.2 Rozhodování o půjčce a faktory, které jej ovlivňují	34
2.3 Účastníci smluvních vztahů	38
2.4 Způsoby uzavírání smluv	41
3. Obtíže a jejich řešení v průběhu smluvního vztahu	59
3.1 Obtíže se splácením a jejich řešení u stávajícího věřitele	60
3.2 Předčasné ukončení splácení	61
3.3 Postupy věřitele při vymáhání pohledávky	62
3.4 Možnosti řešení v jednotlivých fázích při neschopnosti splácet	64

4. Dopad půjček na sociální situaci a psychický stav dlužníka	68
4.1 Dopad půjček na dlužníka a jeho okolí při neschopnosti splácet	68
4.2 Dopad půjček z ekonomického hlediska	72
4.3 Dopad půjček ze sociálního hlediska	72
5. Možnosti budoucí regulace na trhu nebankovních půjček	75
Závěr	78
Resumé	80
Anotace	81
Seznam použité literatury	82
Seznam symbolů a zkratk	85
Seznam příloh	86

ÚVOD

Počátkem 90.-tých let 20. století se v České republice velmi rychle začal rozvíjet finanční trh a s tím související i peněžní trh a postupně se tak stal jednou z nejdůležitějších částí oblasti podnikání, která velkou měrou ovlivňuje všechny další odvětví v České republice. Do konce 80.-tých let 20. století bankovní trh a celý systém poskytování půjček, jak jej známe ze současnosti, prakticky nefungoval. Existovalo pouze několik typů půjček, které mohl zájemce za určitých podmínek získat.

Tato situace se ovšem radikálně změnila po politických změnách v tehdejší Československu a následně i v České republice. Poskytování peněžních prostředků formou půjček je jedním ze základních kamenů rozvoje soukromého vlastnictví. Téměř každý podnikatel začíná a začínal své podnikání se zapůjčenými finančními prostředky. Zpočátku se bankovní ústavy soustředily na půjčování peněz především právníckým osobám. Rozvoj podnikání v této oblasti umožnil zajištění financování dalším podnikatelským subjektům a umožnil tak jejich další rozvoj.

V tomto období bylo pro velkou část občanů téměř nepředstavitelné půjčit si peníze na koupi zboží každodenní potřeby. Občané nebyli zvyklí si půjčovat peněžní prostředky na pořízení jakýchkoli výrobků či služeb. Většina obyvatel byla zvyklá si koupit to co potřebovala a chtěla až poté, co si na tyto věci či služby naspořila. Později bankovní ústavy začaly nabízet finanční půjčky či úvěry i fyzickým osobám. Když lidé začali zjišťovat jak je snadné pořídit si věci, po kterých touží i bez potřebné hotovosti, začali měnit i své návyky a půjčování se začalo stávat zcela běžným jevem. Bankovní domy ovšem neposkytovaly půjčky všem osobám, ale především movitějším zájemcům. U nich měly minimální riziko, že své půjčky nebudou řádně splácet, neboť po nich požadovaly vysoké zajištění těchto půjček a to buď dalším ručitelem či ručiteli, nebo zástavou nemovitostí. Možnosti vstupu soukromého nebankovního kapitálu i do této oblasti podnikání si zpočátku všimlo pouze několik společností, které se rozhodly nabízet půjčky fyzickým osobám.

V poslední době se mimo bankovních domů rozvíjí i další části peněžního trhu, především pak společnosti poskytující finanční prostředky k různým účelům a to nikoli na základě bankovní licence, ale na podkladě vydaného živnostenského oprávnění. Tyto společnosti poskytují finanční prostředky po uzavření rozličných smluv, spojených

s nejrůznějším zajištěním, odlišným způsobem splácení a vymáhání takto poskytnutých půjček a rovněž i na podkladě smluv obsahujících velmi rozdílné podmínky pro vlastní poskytnutí finančních prostředků. Tyto společnosti se soustřeďují velmi často na osoby, které neuspěly ve svých žádostech o finanční prostředky u bankovních domů, často se ocitají v časové tísní a velmi často mají nedostatečné právní vědomí. Pro tyto půjčky se vžil název „rychlé půjčky“, které nebankovní subjekty pod tímto názvem často i nabízejí.

V této diplomové práci se budu zabývat problematikou svobody podnikání v peněžnictví se specializací na poskytování fin. prostředků v nebankovním sektoru nízkopříjmovým fyzickým osobám. Budou rozvedena rizika poskytování těchto půjček pro žadatele, kteří jsou při uzavírání smluv velmi často tím subjektem, který může při jednáních týkajících se získávání úvěru nabýt dojmu, že má postavení slabšího účastníka smluvního vztahu. Také bude v diplomové práci zmíněna i problematika vlastního obsahu smluv, následky nedodržení uzavřených smluvních vztahů a to jak z pohledu právního, tak i z pohledu sociálního.

Budou zhodnoceny i případné následky plynoucí z nedodržení smluvních vztahů a jejich projev na psychickém stavu jednotlivce a jeho rodiny. Také bude pojednáváno o tom, jak se mohou obtíže s dodržáním smluvních podmínek projevit na sociálním postavení jednotlivce, který tímto způsobem získal fin. prostředky a rovněž tak i změnou sociálního postavení jeho nejbližších příbuzných.

V teoretické části budou po vysvětlení základních pojmů, uvedeny zákonné podmínky, které musí právnické či fyzické osoby podnikající v oblasti peněžnictví splnit, aby mohly poskytovat zájemcům fin. prostředky a jaký státní orgán se zabývá kontrolní činností těchto subjektů. Dále budou v teoretické části rozvedeny obecné podmínky, za kterých jsou zájemcům ze strany fyzických osob poskytnuty tzv. rychlé půjčky, vyjmenovány rizikové skupiny a zda-li zařazení žadatele o půjčku do některé z těchto rizikových skupin má vliv na možnost získání vlastní půjčky, za jakých podmínek, případně zda má toto zařazení do některé z těchto skupin vliv na její výši.

Rovněž tak budou uvedeny údaje, které by měly splňovat smlouvy řešící poskytování fin. prostředků nebankovními subjekty. Bude rovněž uvedeno rozdělení půjček dle účelovosti.

V praktické části pak bude uskutečněn průzkum mezi nebankovními subjekty,

jehož cílem bude zjištění, jaké půjčky jsou poskytovány, druhy subjektů, okolnosti a podmínky, za jakých tyto subjekty poskytují finanční prostředky fyzickým osobám. Také budou uvedeny postupy, které nejčastěji využívají společnosti nabízející úvěry fyzickým osobám a jejich skryté poplatky a platby, které neúměrně navyšují úrokovou sazbu za poskytnuté finanční prostředky.

Rovněž budou popsány skutečné obsahy smluv, skryté či podobným způsobem řešené podmínky poskytnutí fin. prostředků, stanovení sankcí za nedodržení smluv, odkazy na další podmínky, které nejsou součástí vlastní smlouvy, případně způsoby řešení v případě nedodržení smluvních podmínek ze strany zájemce o poskytnutí finančních prostředků.

V další části bych se rád zaměřil na postupy, jaké volí poskytovatel úvěru fyzické osobě v případě, že tato osoba není schopna řádně dostát smluvním podmínkám, jak se tento způsob řešení projevuje na psychickém stavu dlužníka a jeho blízkých a jakým způsobem se pak změní sociální situace tohoto dlužníka i jeho blízkých, které tento neuhrazený závazek a vlastní řešení věřitelské společnosti ovlivnil.

Při zpracování diplomové práce jsem využíval zákony České republiky, rozsudky soudů v ČR, literaturu, noviny a časopisy a materiály dostupné na internetu. Rovněž jsem využil poznatků a zkušeností z vlastní praxe policisty, mých známých a osobních zkušeností.

Také jsem využil poznatků z médií týkajících se návrhů na možné budoucí úpravy zákonů, které by mohly zpřehlednit podnikatelskou činnost v oblasti poskytování úvěrů fyzickým osobám nebankovními subjekty.

Cílem této diplomové práce je provést průzkum v oblasti poskytování tzv. rychlých půjček a zjistit obecné podmínky, jejichž splnění je nutné k tomu, aby mohl zájemce úvěr získat. Dalším cílem je porovnat nebankovní půjčky dle jejich splácení, výši úrokových sazeb, výši splátek, výši poskytnutých prostředků a zajištění této půjčky a dalších individuálních podmínek. Na tomto základě upozornit nejen na komplikace související se získáním půjčky, ale zejména problémy související s neschopností spláct zapůjčené finanční prostředky. Významným aspektem bude v tomto průzkumu mé postavení jako žadatele o půjčku v situaci slabšího účastníka smluvního vztahu.

Pro analýzu rychlých půjček využiji metodu osobního průzkumu, kdy kontaktuji,

dle inzerátů z reklamních novin, nebankovní poskytovatele finančních půjček fyzickým osobám.

Smyslem bude upozornit před neuváženým zadlužováním fyzických osob, především pak u nebankovních subjektů nabízejících tzv. rychlé půjčky a navrhnout či doporučit taková opatření, která by zamezila postavení dlužníka, coby slabšího účastníka smluvního vztahu.

1. PENĚŽNÍ TRH

Jak je popsáno v úvodní části této práce, finanční trhy v ČR se rychle rozvíjejí již od počátku 90.-tých let 20. století. Součástí finančního trhu je trh peněžní. Tzv. rychlé půjčky, kterými se v této diplomové práci budu zabývat, jsou jednou z důležitých součástí peněžního trhu. Peněžní trh, stejně jako tento druh půjček, se vyznačuje krátkou dobou splatnosti. Pro účely této diplomové práce je třeba odlišit subjekty poskytující půjčky, kterými jsou právnické osoby nebo osoby fyzické.

V případě, že půjčky fyzickým osobám nabízí právnická osoba, které byla ČNB udělena bankovní licence podle § 44/2a zák. č. 6/1993 Sb., tak právnická osoba je povinna postupovat v souladu se zákonem č. 21/1992 Sb. O bankách. Dohled nad touto společností vykonává ČNB. V případě poskytování půjček společnostmi podnikajícími na základě této licence je ČNB oprávněna vykonávat dohled nad dodržováním povinností stanovených Občanským zákoníkem (zák. č. 40/1964 Sb.) pro uzavírání smluv o finančních službách uzavíraných na dálku a nad dodržováním povinností zákazu používání nekalých obchodních praktik.¹

Takto ovšem nemůže postupovat ČNB u všech společností, které se zabývají poskytováním fin. půjček či obdobnou činností. Existují společnosti, které nevyvíjí svoji podnikatelskou činnost na základě licence udělené ČNB, ale na základě živnostenského oprávnění. Je třeba v takových případech rozlišovat, zda daná společnost poskytuje finanční prostředky na financování nákupu konkrétního zboží.²

V těchto případech se daná věc či výrobek stává majetkem společnosti, která poskytla finanční prostředky. Do vlastnictví osoby, která daný úvěr splácí, přechází až v okamžiku úhrady celého úvěru. Jako předmět podnikání má tato společnost dle Živnostenského zákona uveden „pronájem a půjčování věcí movitých“.

V případě, že společnost poskytuje zájemci přímo finanční prostředky a on pak s těmito penězi může naložit dle svého rozhodnutí, tak společnost, která peníze poskytla, má jako jeden z předmětů svého podnikání podle Živnostenského zákona

---

¹ § 44a zák. č. 6/1993 Sb. (Zákon o ČNB)

² srovnej zák. č.513/1991Sb. (Obchodní zákoník)

„služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy – poskytování úvěrů a půjček nebankovními subjekty“. Poskytování úvěrů nebankovními subjekty upravuje § 497 a následující Obch. Z. Nepodléhají tak doзору ČNB, ale místně příslušnému orgánu, který vydal k této podnikatelské licenci oprávnění.³ V těchto případech tedy není činnost takových společností pod tak přísným dohledem jako banky, nad nimiž vykonává dohled ČNB. Rovněž tak kontroly orgánu, který živnostenské oprávnění vydal nejsou tak časté, dá se říci, že jsou spíše výjimečné. Tomuto dozorovému orgánu pak nepřísluší hodnotit obsah a charakter vlastních smluv, na základě kterých tento subjekt poskytl fin. prostředky dalším osobám.

Poskytovat půjčky mohou i fyzické osoby, neboť „Smlouva o úvěru“ jež je nejčastějším druhem smlouvy, na základě které jsou poskytnuty finanční prostředky zájemci, náleží mezi tzv. „absolutní obchody“. Smluvní strany se řídí především Občanským zákonem, ale i zákoníkem Obchodním a poskytovatelem fin. prostředků plynoucí z takové smlouvy nemusí být pouze podnikatel, ale může být i fyzická osoba.⁴

Smlouva o půjčce dle Občanského zákona je řešena v části 8., hlavě 5., v § 657 a § 658 zák. č. 40/1964 Sb. Smlouva o půjčce je v § 657 charakterizována jako přenechávání věřitelem dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze, a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu.

Smlouva o půjčce uzavřená dle tohoto zákona je pak jedním druhem ze spotřebitelských smluv, které jsou specifikovány v § 52 Obč. zák. a jsou zde uvedeny podmínky, za kterých mohou být smlouvy následně uzavírány.⁵

(1) Spotřebitelskými smlouvami jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel.

(2) Dodavatelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

(3) Spotřebitelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Podle § 55 odstavec (1) Obč. zák. se smluvní ujednání spotřebitelských smluv

---

³ srovnej zák. č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník)

⁴ ŠAMAL, P. a kol. *Trestní řád, komentář – díl I* – str. 626

⁵ zák. č. 40/1964 Sb. (Občanský zákoník)

nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení.

Zákazníkovi, který uzavírá spotřebitelskou smlouvu, je rovněž tímto zákonem poskytována další ochrana, která je specifikována v § 55 a § 56 Obč. zák., zejména pak v § 55 (3) v pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější.

V § 56 jsou pak uvedeny následující ustanovení chránící spotřebitele:

(1) Spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na smluvní ujednání, která vymezují předmět plnění smlouvy nebo cenu plnění.

(3) Nepřípustná jsou zejména smluvní ujednání, která

- a) vylučují nebo omezují odpovědnost dodavatele za jednání či opomenutí, kterým byla spotřebiteli způsobena smrt či újma na zdraví,
- b) vylučují nebo omezují práva spotřebitele při uplatnění odpovědnosti za vady či odpovědnosti za škodu,
- c) stanoví, že smlouva je pro spotřebitele závazná, zatímco plnění dodavatele je vázáno na splnění podmínky, jejíž uskutečnění je závislé výlučně na vůli dodavatele,
- d) dovolují dodavateli, aby spotřebiteli nevydal jím poskytnuté plnění i v případě, že spotřebitel neuzavře smlouvu s dodavatelem či od ní odstoupí,
- e) opravňují dodavatele odstoupit od smlouvy bez smluvního či zákonného důvodu a spotřebitele nikoli,
- f) opravňují dodavatele, aby bez důvodů hodných zvláštního zřetele vypověděl smlouvu na dobu neurčitou bez přiměřené výpovědní doby,
- g) zavazují spotřebitele k plnění podmínek, s nimiž se neměl možnost seznámit před uzavřením smlouvy,
- h) dovolují dodavateli jednostranně změnit smluvní podmínky bez důvodu sjednaného ve smlouvě,
- i) stanoví, že cena zboží či služeb bude určena v době jejich splnění, nebo dodavatele opravňují k zvýšení ceny zboží či služeb, aniž by spotřebitel byl oprávněn od smlouvy odstoupit, je-li cena sjednaná v době uzavření smlouvy při splnění podstatně

překročena,

j) příkazují spotřebiteli, aby splnil všechny závazky i v případě, že dodavatel nesplnil závazky, které mu vznikly,

k) dovolují dodavateli převést práva a povinnosti ze smlouvy bez souhlasu spotřebitele, dojde-li převodem ke zhoršení dobytnosti nebo zajištění pohledávky spotřebitele.

Podle Obchodního zákona lze ovšem uzavírat Smlouvy o úvěrech, kdy při uzavírání takových smluv se postupuje podle třetí části tohoto zákona, která nese název „Obchodní závazkové vztahy“. V § 261 odstavec (3) Obch. zák. je uvedeno, že touto částí zákona se řídí bez ohledu na povahu účastníků, mimo jiných, i závazkové vztahy uvedené pod písmenem d), mezi kterými jsou uvedeny i závazky ze smlouvy o úvěru (§ 497 tohoto zákona).

V § 273 Obch. zák. jsou pak uvedeny následující skutečnosti⁶:

(1) Část obsahu smlouvy lze určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené.

(2) Odchylná ujednání ve smlouvě mají přednost před zněním obchodních podmínek uvedených v odstavci (1).

(3) K uzavření smlouvy lze užít smluvních formulářů užívaných v obchodním styku.

V § 303 Obch. zák. a následující je specifikována možnost zajištění úvěru ručením. Toto ustanovení obsahuje sdělení, že kdo věřiteli písemně prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník vůči němu nesplní určitý závazek, stává se dlužníkovým ručitelem. Dále je v § 304 tohoto zákona pod jednotlivými odstavci uvedeno:

(1) Ručením lze zajistit jen platný závazek dlužníka nebo jeho část. Vzniku ručení však nebrání, jestliže závazek dlužníka je neplatný jen pro nedostatek způsobilosti dlužníka brát na sebe závazky, o němž ručitel v době svého prohlášení o ručení věděl.

(2) Ručením lze zajistit i závazek, který vznikne v budoucnu nebo jehož vznik je závislý na splnění podmínky.

§ 497 a následující řeší „Smlouvy o úvěru“. Smlouvou o úvěru se zavazuje

---

⁶ zák. č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník)

věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky (§ 497 Obch. zák.).

V diplomové práci se budu zabývat poskytováním fin. prostředků fyzickým osobám nebankovními subjekty, k čemuž využiji svých bohatých praktických zkušeností s ohledem na trestně právní důsledky a psychický stav osob, které získaly spotřebitelský úvěr od nebankovních subjektů.

1.1 Základní pojmy

Jelikož ve své praxi používám množství pojmů, jsou významy těchto pojmů, které se vyskytují v diplomové práci níže uvedeny.

Trh – souhrnný pojem, který v sobě zahrnuje trh výrobků a služeb, pozemků, práce a trh finanční.⁷ Místo, kde se setkává nabídka s poptávkou a tvoří se cena.⁸

Finanční trh – je místo, kde se setkává nabídka s poptávkou. Výsledkem finančního trhu je tržní cena. Odměnu za poskytnutí půjčky tvoří úrok
– zprostředkovává tok peněz na místo jejich lepšího zhodnocení.

Peněžní trh – je součástí finančního trhu. Plní funkci zprostředkování vzájemné výměny krátkodobých přebytků mezi účastníky trhu. Účastníky peněžního trhu jsou především velcí investoři, jakými mohou být například obchodní banky, stát, ČNB, pojišťovny, ale i domácnosti se svými úsporami. Závazky z těchto transakcí mají krátkou dobu splatnosti – do 1 až 2 let.⁹

Struktura finančního trhu – peněžní a kapitálový finanční trh.

Finanční zprostředkovatel – osoby, které vstupují mezi majitele finančních přebytků a zájemce o tyto přebytky.¹⁰ Úlohou finančních zprostředkovatelů je zabezpečení toku peněz od těch, co jich mají dočasně nadbytek k těm, co je potřebují.

---

⁷ LIŠKA, V. a kol. *Makroekonomie*, str. 216

⁸ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 210

⁹ LIŠKA, V. a kol. *Makroekonomie*, str. 229

¹⁰ LIŠKA, V. a kol. *Makroekonomie*, str. 222

Lichva - jedná se o trestný čin, jehož znění je uvedeno v § 253 TZ. Podle Trestního zákoníku (v zák. č. 306/2009 Sb. se jedná o § 218 tohoto zákona). Takového trestného činu se dopustí ten, kdo zneužívaje něčí tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede.

Tísní se rozumí tíživá finanční situace poškozeného, která je vyvolána naléhavou potřebou této osoby, přičemž uspokojení této potřeby není v jejích možnostech. Zpravidla jde o hospodářskou nesnáz, která může ohrozit postavení poškozeného.¹¹

Nezkušeností se například myslí nedostatečná informovanost o cenách a nákupních možnostech, zpravidla spojená s důvěřivostí k pachateli.¹²

Rozumová slabost - neschopnost poškozeného rozpoznat hodnotu svého plnění oproti plnění pachatele tohoto trestného činu.¹³

Rozrušením je předpokládán stav prudšího hnutí mysli vyvolaný bezprostředně předcházející událostí, která intenzivně zasáhla duševní život poškozeného do takové míry, že není schopen uvážit v tomto stavu, zda hodnoty plnění nebo slibu plnění byla k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru.¹⁴ Rozhodující je, aby poskytnuté plnění či slib byly v hrubém nepoměru k hodnotě vzájemného plnění. Zda jde o hrubý nepoměr, je pak třeba zkoumat z hlediska současných objektivních směnných hodnot obou plnění.

V rozporu s dobrými mravy je zpravidla výše úroků sjednaná ve smyslu § 658/1 Obč. Z., která podstatně přesahuje úrokovou míru v době jejich sjednání obvyklou, stanovenou zejména s přihlédnutím k nejvyšším úrokovým sazbám uplatňovaným bankami při poskytování úvěrů nebo půjček. Dle § 39 Obč. Z. je dohoda neplatná v případě, že při peněžité půjčce byly sjednány nepřiměřeně vysoké úroky a to buď pro rozpor se zákonem (pokud jsou naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu lichvy dle § 253 TZ) nebo pro rozpor s dobrými mravy. Ustanovení

---

¹¹ KUČHTA, J., a kol. *Trestní právo hmotné*, str. 150

¹² KUČHTA, J., a kol. *Trestní právo hmotné*, str. 150

¹³ KUČHTA, J., a kol. *Trestní právo hmotné*, str. 150

¹⁴ KUČHTA, J., a kol. *Trestní právo hmotné*, str. 150

§ 3/1 Obč. Z. (o tom, že výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí být v rozporu s dobrými mravy) patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou. Vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu. V rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR je specifikováno, že nepřiměřeným a tedy odporujícím dobrým mravům je zpravidla taková výše úroků sjednaná ve smyslu §658/1 Obč. Z., která podstatně přesahuje úrokovou míru v době jejich sjednání obvyklou, stanovenou zejména s přihlédnutím k nejvyšším úrokovým sazbám uplatňovaným bankami při poskytování úvěrů nebo půjček. Význam slova „podstatně“ tedy může znamenat několikanásobně vyšší úrokové sazby.¹⁵ Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR rovněž plyne, že poskytnutí půjčky peněz přesahující úrok 70% ročně a více, je hrubým nepoměrem mezi plněním pachatele trestného činu lichvy a poškozeným.¹⁶

Úrok – je to odměna majiteli kapitálu za poskytnutí tohoto kapitálu. Stanovuje se především procenty za určité období.¹⁷

RPSN – jedná se o roční procentní sazbu všech nákladů, které musí dlužník při řádném plnění závazků z úvěrové smlouvy zaplatit věřiteli.¹⁸

Půjčka – Jedná se o právní vztah mezi věřitelem a dlužníkem. Věřitel na základě smlouvy o půjčce poskytne dlužníkovi dohodnutý finanční obnos. Předmětem půjčky může být kromě peněz jakýkoli majetek.

Rychlá půjčka – název pro půjčky, které jsou nabízeny mimobankovním sektorem.

Úvěr – každé zapůjčení peněz s dohodou o datu splatnosti a případném úroku.¹⁹

Spotřebitelský úvěr – úvěr poskytovaný fyzickým osobám za účelem nákupu spotřebních předmětů, pořízení nebo stavby bytu, domu, apod.²⁰

Spotřebitelská smlouva – jsou to smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně

---

¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 21 Cdo 1484/2004

¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 5 Tdo 1282/2004

¹⁷ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 218

¹⁸ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 177

¹⁹ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 220

²⁰ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 221

dodavatel.²¹ Zákon č. 40/1964 Sb. ve svých ustanoveních podrobně řeší postavení spotřebitele a dodavatele, jejich práva a povinnosti. V tomto zákoně je také podrobně popsáno, jaké informace musí dodavatel spotřebiteli sdělit.

Spotřebitel – osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Dodavatel – osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Dlužník – osoba, která je povinna věřiteli splatit poskytnutou finanční částku i s úroky.²²

Věřitel – osoba, která poskytuje úvěr a tím mu vzniká pohledávka.²³

Klamavé obchodní praktiky (Zák. o ochraně spotřebitele č.624/92Sb) – označení zboží či služeb, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že označené zboží či služby pocházejí například z určitého místa, státu nebo oblasti nebo od určitého výrobce či že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo jakost. Jedná se také o označení zboží či služeb, jež obsahuje dodatek sloužící k odlišení od pravého původu a označení je přesto způsobilé vyvolat o původu nebo povaze zboží či služeb mylnou domněnku.²⁴

Přeúvěrování – splacení úvěru úvěrem novým.

1.1.1 Insolvenční zákon

Tento zákon byl schválen parlamentem ČR pod číslem 182/2006 Sb. a nabyt účinnosti dne 1.1.2008. Zakládá zcela novou možnost dlužníkům i věřitelům řešit zejména neschopnost dlužníků řádně dostát svým smluvním závazkům a hradit své splatné závazky vůči věřitelům. V současné době se tato zákonná možnost řešení situace daného člověka teprve dostává do povědomí veřejnosti. Insolvenční zákon upravuje možnost řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka v soudním řízení tak, aby došlo

---

²¹ § 52 a následující zák. č. 40/1964 Sb. (Občanský zákoník), hlava V

²² PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 50

²³ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 225

²⁴ PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*, str. 141

k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem či jeho hrozícím úpadkem a zároveň k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení věřitelů dlužníka²⁵ a oddlužení dlužníka.

V § 3 tohoto zákona jsou vyjmenovány konkrétní znaky, kdy dlužník splňuje podmínky úpadku. Existují čtyři možnosti řešení úpadku dlužníka, přičemž se jedná o následující možnosti:

- konkursem,
- reorganizací,
- oddlužením,
- zvláštním způsobem řešení úpadku.

O způsobu řešení úpadku rozhoduje insolvenční soud. Postupovat podle tohoto zákona může jak fyzická osoba, tak i osoba právnická, pokud se na ni nevztahuje výjimka uvedená v § 6 zák. č. 182/2006 Sb. (Insolvenční zákon).

V případě, že fyzická osoba není podnikatelem, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby řešil jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek. Jiná osoba než dlužník není oprávněna návrh na oddlužení podat. V těchto případech je tedy postupováno podle hlavy V. Insolvenčního zákona. Tento zákon konkrétně popisuje jaké náležitosti musí takový návrh obsahovat.

Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr nebo že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30% jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí. Tento souhlas musí být písemný. Stejně tak insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže jej podala osoba o jejímž návrhu na oddlužení bylo již dříve rozhodnuto nebo dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení.

Jestliže insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, rozhodne současně o řešení dlužníkového úpadku konkursem. V případě, že insolvenční soud povolí oddlužení, lze oddlužení

---

²⁵ §1 zák. č. 182/2006 Sb. (Insolvenční zákon)

provést způsoby uvedenými v § 398 tohoto zákona²⁶:

(1) Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.

(2) Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Není-li dále stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.

(3) Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

(4) Dlužníku, který o to požádal v návrhu na povolení oddlužení, může insolvenční soud stanovit jinou výši měsíčních splátek. Učiní tak jen tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek, anebo stejná nebo vyšší než hodnota plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. Přitom dále přihlédne k důvodům, které vedly k dlužníkově úpadku, k celkové výši dlužníkových závazků, k dosavadní a očekávané výši dlužníkových příjmů, k opatřením, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků, a k doporučení věřitelů. Dlužníkovým návrhem jiné výše měsíčních splátek není insolvenční soud vázán. K opožděné žádosti insolvenční soud nepřihlíží.

V případě, že insolvenční soud povolí oddlužení fyzické osoby, řešení způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí dochází na schůzi věřitelů za tím účelem svolané. Věřitelský výbor hlasuje také o tom, zda doporučí vyhovět žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

---

²⁶ zák. č. 182/2006 Sb. (Insolvenční zákon)

Právo hlasovat o způsobu oddlužení mají pouze nezajištění věřitelé, kteří včas přihlásili svou pohledávku. Zajištění věřitelé nehlasují ani v rozsahu, ve kterém je podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky. Právo hlasovat nemají osoby dlužníkovi blízké a osoby, které tvoří s dlužníkem koncern. Svůj souhlas se způsobem oddlužení není věřitel oprávněn změnit. O způsobu oddlužení rozhodne schůze věřitelů prostou většinou hlasů nezajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek; obdobně to platí pro hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů. Jestliže ani jeden ze způsobů oddlužení nezíská prostou většinu hlasů nezajištěných věřitelů, rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud.

V § 412 Insolvenčního zákona jsou řešeny povinnosti dlužníka v průběhu splátkového kalendáře. Po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen:

- a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,
- b) hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře,
- c) bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,
- d) vždy k 15. lednu a k 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců,
- e) nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení,
- f) neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,
- g) nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.

Splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, proti němuž není odvolání přípustné; právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí. Současně insolvenční soud rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce. Jestliže dlužník splní řádně a včas všechny

povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka.

1.1.2 Rozhodčí doložka

Rozhodčí doložka je jedním ze standardních způsobů řešení sporů, zejména v mezinárodním obchodě. Rozhodnutí sporu v rozhodčím řízení je zpravidla velmi rychlé a umožňuje tak stranám rychle vyřešit jejich spor. Služby rozhodce jsou placené. V případě, že smluvní strany řeší své spory v rámci rozhodčího řízení, rozhodce postupuje dle Zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (zákon č. 216/1994 Sb.). Ne vše ovšem může být předmětem rozhodčího řízení. Tento zákon dává možnost uzavřít rozhodčí smlouvu v případě majetkových sporů v nichž by jinak bylo možno uzavřít před soudem smír podle § 99 zák. č. 99/1963 Sb. (Občanský soudní řád).²⁷

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů svěčuje možnost projednání a rozhodování do pravomoci rozhodců u smluv, které byly uzavřené v situaci, kdy mezi stranami vznikly spory u již dříve vytvořeného právního vztahu a dále v případech, kdy spor ještě nevznikl, ale strany jeho vznik nevylučují. Ve druhém případě se tedy jedná o rozhodčí doložku, která se vztahuje na budoucí vzniklé spory z určitého právního vztahu nebo významného okruhu právních vztahů.²⁸

Zákon rovněž uvádí skutečnost, za kterých nelze rozhodčí smlouvu uzavřít.²⁹

Rozhodčí řízení musí dodržovat také zásady, které jsou totožné, jako před soudem. Účastníci rozhodčího řízení mají, tak jako v řízení před soudem (Občanský soudní řád) rovné postavení, což je zaručováno rovněž i v čl. 96 Ústavy. Rozhodčí řízení se ovšem přece jen v některých zásadách od řízení soudního liší. Jednou z odlišností je **zásada neveřejnosti**. Podle této zásady rozhodce jedná bez účasti veřejnosti. Dalším rozdílem oproti civilnímu řízení, kde je postupováno dle OSŘ, je

---

²⁷ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Alternativní způsoby řešení obchodních sporů*, str. 39

²⁸ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Alternativní způsoby řešení obchodních sporů*, str. 39

²⁹ zák. č. 216/1994 Sb. (O rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů)

zásada písemnosti. Tato zásada nahrazuje zásadu ústnosti a přímosti v řízení před soudy. Řízení rozhodčího soudu tedy probíhá bez slyšení stran jen na základě písemných materiálů.

V rámci rozhodčího řízení se vyskytují žaloby na plnění a žaloby na určení, které jsou spíše výjimečné. Většina žalob, které řeší rozhodci jsou žaloby na plnění. Existují následující formy žalob na plnění:

- vydání určité věci (žaloba vindikační),
- vykonání určité práce nebo úkonu, učinění určitého projevu vůle, uznání něčeho(dare),
- zdržení se určitého chování žalovaného (omittere),
- strpění určitého chování žalobce žalovaným (pati).

Rozhodcem se může stát občan ČR, zletilý, způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

Rozhodčí řízení končí vydáním rozhodnutí, které může mít dvě formy:

- Rozhodčí nález, který se vydává v případě, že rozhodci rozhodují o věci samé. Je to obdoba rozsudku v občanském soudním řízení.
- Usnesení, které se vydává v ostatních případech.

Rozhodčí nález nabývá účinnosti dnem doručení stranám sporu a je soudně vykonatelný. V zákoně jsou pak uvedeny konkrétní okolnosti, za kterých lze rozhodnutí rozhodčího soudu přezkoumat soudem. Návrh na zrušení rozhodčího nálezu musí být podán do 3 měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá. Podání tohoto návrhu ovšem nemá odkladný účinek ani vliv na vykonatelnost rozhodčího nálezu.

Rozhodčí doložka může být součástí hlavní smlouvy k níž se rozhodčí doložka vztahuje, případně může být samostatnou smlouvou, ve které je uvedeno jakého sporu, případně jaké smlouvy se Rozhodčí smlouva týká.³⁰ Zákon č.216/1994 Sb. rovněž ve svém § 7 odstavec (1) uvádí, že počet rozhodců musí být vždy lichý, pokud není určen počet i osoby rozhodců anebo stanoven způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Odstavec (2) § 7 pak uvádí, že nemá-li rozhodčí smlouva ustanovení podle odstavce 1, jmenuje každá ze stran jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího

---

³⁰ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. Alternativní způsoby řešení obchodních sporů, str. 40

rozhodce.

1.2 Peněžní trh a míra svobody podnikání na tomto trhu

Jak již bylo popsáno v předchozí kapitole, tak peněžní trh je součástí finančního trhu. Na peněžním trhu dochází k vzájemné výměně přebytků mezi účastníky trhu.

Podnikání v této oblasti se pro nebankovní subjekty řídí zejména ustanoveními Obchodního zákoníku případně Občanského zákoníku.³¹ Těmito zákony je obsah smluv mezi subjekty stanoven pouze obecně a vše závisí na dohodě smluvních stran. Obsah smluv nesmí být v rozporu s ustanoveními těchto zákonů. V § 497 a následující Obchodního zákoníku jsou rozvedeny podmínky týkající se uzavírání Smluv o úvěru, na základě kterých jsou poskytovány právníckými osobami finanční prostředky i například fyzickým osobám. *V případě, že je uzavřena Smlouva o úvěru mezi dvěma fyzickými osobami, řídí se ustanovení této smlouvy Občanským zákoníkem. V případě, že Smlouvu o úvěru uzavírá fyzická osoba – nepodnikatel s právníckou osobou či fyzickou osobou – podnikatelem, záleží na vzájemné dohodě smluvních stran, podle kterého zákona bude smlouva uzavřena* a především o jakou smlouvu se bude jednat.³² Jak je uvedeno v kapitole 1 této diplomové práce (Peněžní trh), tak v případě, že budou uzavírány smlouvy dle Občanského zákoníku, může být smlouva charakterizována jako Smlouva o půjčce, která dle Občanského zákoníku náleží mezi smlouvy spotřebitelské. Spotřebitelské smlouvy jsou řešeny v Občanském zákoníku velmi podrobně a spotřebiteli, v těchto případech zájemcům například o poskytnutí peněžních prostředků, poskytuje širokou právní ochranu.

Jiná situace ovšem nastává v případech, kdy jsou se zájemci o úvěry uzavírány jednotlivými poskytovateli finančních prostředků Smlouvy o úvěru dle Obchodního zákoníku. V těchto případech je postavení subjektů zcela rovnocenné. Jelikož je Obchodní zákoník určen především pro právnícké osoby, tak nejsou regulovány obsahy smluv uzavíraných dle tohoto zákona. Fyzickým osobám, např. zájemcům o úvěr, tak není poskytována tak vysoká ochrana, jako dle Občanského zákoníku.

Svoboda podnikání na peněžním trhu tak umožňuje, aby si smluvní strany

---

³¹ Srovnej zák. č. 40/1964 Sb. (Občanský zákoník) a zák. č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník)

³² zák. č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník)

vybraly jakou smlouvu si přejí uzavřít, podle jakého zákona bude postupováno a za jakých konkrétních podmínek. Některé zákony ČR neposkytují oběma stranám rovné postavení. Těmito zákony jsou například trestní zákoník ve spojení s trestním řádem. V případě porušení trestního zákoníku, či dříve trestního zákona, je pachatelé uložen trest a při rozhodování o vině a trestu se postupuje podle trestního řádu. V tomto případě stát disponuje silnějším postavením. Ve většině případů ovšem zákony ČR zajišťují právě rovné postavení smluvních stran. Na základě tohoto principu záleží na vůli smluvních stran, podle kterého zákona bude konkrétní smlouva uzavřena. Jelikož rovněž existuje zásada „co není zákonem zakázáno, je dovoleno“, mohou si smluvní strany dohodnout jakýkoli obsah smluv, pokud zákon přímo nestanoví konkrétní podmínky, které jsou smluvní strany povinny dodržet či není se zákonnými principy v rozporu. Princip těchto zákonů tedy zajišťuje svobodu podnikání nejen na peněžním trhu. Tato svoboda se ovšem může stát v některých případech pro účastníky peněžního trhu i velkou nevýhodou.

1.3 Úvěrový registr

Úvěrové registry jsou efektivními nástroji pro řízení úvěrových rizik finančních institucí stejně jako i společností v jiných oblastech podnikání, kde dochází k ověřování bonity a schopností klientů dostát svým finančním závazkům. Základní význam činností úvěrových registrů je ochrana věřitelů před špatnými klienty. Účastníky těchto registrů jsou společnosti z oblasti bankovníctví, leasingových společností, společností z oblasti splátkového prodeje, poskytovatelů kreditních karet, telefonních operátorů a společností zabývajících se distribucí energií. Úvěrové registry slouží těmto společnostem k minimalizaci následujících rizik:

- zákazník se zadluží současně u několika věřitelů více menšími úvěry, které v souhrnu nebude schopen řádně splácet,
- ke splácení stávajících úvěrů bude klient využívat nově uzavřených úvěrových smluv od jiných věřitelů,
- zákazník se špatnou historií u jednoho věřitele bude čerpat úvěr u věřitele jiného, který historii tohoto klienta nezná.

V současné době se využívají registry pozitivní a negativní. Pozitivní registry jsou založeny na předchozích řádně uhrazených půjčkách či úvěrech zákazníků, zatímco

negativní registry shromažďují údaje o klientech, kteří měli v minulosti obtíže se splácením poskytnutých půjček nebo úvěrů. V České republice existují 4 registry. Jedná se o následující úvěrové registry:

a) úvěrový registr Czech Banking Credit Bureau, a.s. (CBCB.cz)

Spolumajiteli společnosti provozující tento registr je 5 bankovních ústavů v ČR podnikajících na základě licence udělené ČNB.³³ Jedná se o Českou spořitelnu, a.s., Československou obchodní banku, a.s., GE Money Bank a.s., Komerční banku, a.s. a Unicredit bank a.s. Společnost CBCB, a.s. provozuje registr BRKI. Registr BRKI je zkratkou bankovního registru klientských informací. Jedná se o databázi informací o zákaznících, kteří si půjčili peníze od finančních institucí. V registru je zobrazena jejich platební kázeň. Obsahuje pozitivní, ale i negativní informace.

V registru jsou vedeny fyzické osoby (včetně živnostníků - osob podnikajících jako osoba samostatně výdělečně činná - Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání), které u některé banky, která je účastníkem registru, čerpaly nebo čerpají nějakou formu úvěru. Do této formy se zahrnuje i kontokorentní zůstatek. Dále jsou zde vedeny i osoby, které se pohybují v povoleném pásmu záporného zůstatku na běžném účtu nebo mají kreditní kartu. V tomto registru budou rovněž uvedeny osoby, které o úvěr či vydání kreditní karty žádají.

Jsou zde uloženy údaje o zákazníkovi obsahující údaje o rodném čísle, počtu existujících úvěrových smluv, výše jednotlivých úvěrů a splátek. Dále také historie splácení (platební morálka) a informace o zajištění úvěrů. Informace se uschovávají maximálně 4 roky. Po uplynutí této doby jsou blokovány a nelze je využívat. Po uplynutí 5-ti let jsou informace automaticky zlikvidovány. O výpis z registru může požádat rovněž i samotný zákazník, přičemž poskytování informací z tohoto registru je zpoplatněno. Uživateli tohoto registru jsou bankovní ústavy v ČR.

b) úvěrový registr LLCB, z.s.p.o. (LLCB.cz)

Tato společnost provozuje registr s názvem NRKI. NRKI je zkratkou pro

---

³³ viz www.cbcb.cz, 17.11.2009

nebankovní registr klientských informací. Tento registr poskytuje informace věřitelským subjektům jako uživatelům NRKI o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce klientů.³⁴ Zatímco úvěrový registr BRKI využívají banky, tak úvěrový registr NRKI využívají leasingové a další společnosti. Úvěrový registr NRKI je provozován za obdobných podmínek jako úvěrový registr BRKI.

Při splnění všech zákonných předpokladů (v NRKI je podmíněno udělením souhlasu se zpracováním osobních údajů klientem, fyzickou osobou, v BRKI není v souladu se Zákonem č.101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a Zákonem č.21/1992 Sb. o bankách podmíněno udělením souhlasu klienty bank se zpracováním jejich osobních údajů) jsou poskytovány informace z obou registrů. V databázi BRKI jsou informace podávány výhradně bankám jako uživatelům BRKI a prostřednictvím klientského centra příslušné informace z databáze BRKI o samotnému klientovi těchto uživatelů. V databázi NRKI jsou informace poskytovány výhradně uživatelům této databáze a prostřednictvím klientského centra příslušné informace z databáze NRKI mohou získat klienti těchto uživatelů.

c) úvěrový registr SOLUS.cz

Jedná se o zájmové sdružení právnických osob. Toto sdružení provozuje dva tzv. negativní registry.³⁵ V těchto registrech jsou shromážděny informace o zákaznících, kteří se dostali do potíží se splácením svých závazků u některého z členů sdružení SOLUS. Jeden z těchto registrů eviduje fyzické osoby, druhý pak eviduje právnické osoby. Pro zařazení klienta do evidence tohoto sdružení je třeba mít jeho osobní souhlas. Název vznikl z prvních písmen názvu „Sdružení na Ochranu Leasingů a Úvěrů Spotřebitelům“. Informace se uchovávají po dobu 3 let. Tento registr využívají členové tohoto sdružení. O výpis z tohoto registru ke své osobě mohou ovšem požádat za poplatek i fyzické osoby. Z hlediska typu porušení závazku Sdružení SOLUS rozlišuje:

- příznak „A“ – zákazník dluží některému členu Sdružení SOLUS první dvě splátky, mezi které se nepočítá akontace,

---

³⁴ viz www.llcb.cz, 17.11.2009

³⁵ viz www.solus.cz, 17.11.2009

- příznak „B“ – klient v průběhu splácení dluží 4 splátky, což reprezentuje přibližně 90 až 120 dnů prodlení, které je řešeno věřiteli významy na doplacení neuhrazených splátek,
- příznak „C“ – zákazník dluží minimálně jednu poslední splátku déle jak 60 dnů,
- příznak „Z“ – klient, který v registru fyzických osob Sdružení SOLUS byl označen některým z výše uvedených příznaků a svůj dluh dodatečně splatil.

d) Centrální registr úvěrů (CRÚ)

Jedná se o informační systém, který soustřeďuje informace o **úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob** a umožňuje operativní výměnu těchto informací mezi účastníky CRÚ. Vzhledem k uvedenému zaměření nejsou v databázi CRÚ evidovány spotřebitelské úvěry fyzických osob, hypoteční úvěry fyzických osob, ručitelské závazky klientů, údaje o depozitních účtech (běžné účty bez povoleného debetu, spořicí, termínové účty).³⁶

Účastníkem CRÚ jsou všechny banky a pobočky zahraničních bank, působící na území České republiky a další osoby, stanoví-li tak zvláštní zákon. Povinností účastníka CRÚ je provádění pravidelné měsíční aktualizace databáze CRÚ. Přístup k informacím je umožněn jednotlivým účastníkům a České národní bance v rozsahu potřebném pro zajištění provozu CRÚ.

Sdílení informací o závazcích a platební morálce klientů rozšiřuje okruh nástrojů využitelných v oblasti řízení úvěrového rizika. Garantem projektu a dalšího rozvoje systému CRÚ je Česká národní banka.

1.4 Názory na ekonomické vzdělání

Především starší generace občanů české společnosti mívá velmi často potíže s ekonomickými pojmy a podnikatelským prostředím v ČR. Jednou z příčin je i skutečnost, že tito lidé se vzdělávali ještě před rokem 1989 a s ohledem na své pracovní uplatnění neměli tak rozsáhlé možnosti se postupně seznamovat s neustále se

---

³⁶ viz http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/centralni_registr_uveru/index.html , 20.2.2010

rozvíjejícím podnikatelským prostředím v oblasti financí.

Další skupinou osob, které nemají dostatečné povědomí o právních a ekonomických aspektech smluv na základě jejichž uzavření obdrží peněžní prostředky, bývají ve velké míře i osoby s nižším vzděláním či lidé z národnostních menšin. Nižším vzděláním je zde myšleno například základní vzdělání, případně neukončené základní vzdělání. Velmi často jsou mezi takové osoby zahrnovány i osoby se středním odborným vzděláním (SOU).

Zájemci o půjčky z řad takových osob si v minulosti často půjčili finanční prostředky u některého z bankovních ústavů, ovšem z nejrůznějších příčin tyto půjčky spláceli s obtížemi, případně je nespláceli vůbec. V takových případech jsou tyto osoby pro banky nedůvěryhodnými partnery a bývá pro ně velmi obtížné získat úvěr u některého z bankovních domů. V případě, že banky jsou ochotny takovým osobám peněžní prostředky poskytnout, jsou jim půjčky poskytovány za vyšší úrokové sazby či po splnění dalších podmínek spojených například s vyššími zárukami. Těmito zárukami mohou být například zástavy nemovitostí, ručení dalšími osobami a další.

V okamžiku, kdy se zájemce o úvěr dostane do této situace a žádná z bank není ochotna poskytnout této osobě půjčku, velmi často se taková osoba obrátí na nebankovní subjekty, které jsou ochotny požadované peněžní prostředky poskytnout, ovšem za zcela jiných podmínek. Takoví zájemci o půjčky při jednáních s tzv. investory, kterými jsou v těchto případech myšleny osoby, které nabízejí poskytnutí půjček, přistupují velmi důvěřivě. Investoři velmi často disponují vynikajícími řečnickými schopnostmi. Zájemci o půjčky z řad výše uvedených skupin obyvatelstva mívají často obtíže s vlastním porozuměním textu smluv. Velmi často také vůbec nevědí co které slovo znamená. Předložené návrhy smluv tak čtou, pokud vůbec, pouze zběžně a neuvědomují si rizika, která hrozí v okamžiku, kdy takovou smlouvu podepíší.

Čím vyšší bývá vzdělání zájemců o půjčku, tím k předkládané smlouvě ve většině případů přistupují obezřetněji a uvědomují si rizika, která takto uzavírané smlouvy přináší.

Ekonomické vzdělání žadatele o poskytnutí půjčky jednoznačně zvyhodňuje oproti lidem bez takového vzdělání. Je třeba také zdůraznit, že nezáleží pouze na ekonomickém vzdělání, ale také na znalostech v oblasti práva. Ekonomickým vzděláním je zde myšlena schopnost uvědomění si nutnosti splácet poskytnutou půjčku,

zda je s ohledem na finanční situaci v silách žadatele tuto půjčku splatit i s riziky nenadálých výdajů a v neposlední řadě i schopnost rozlišit zda je půjčka nutná a její získání vyváží rizika a výši úhrad navíc prostřednictvím úroků za poskytnutí půjčky.

Dříve, především do roku 1989, byl trend obyvatel nejdříve si na požadovanou věc naspořit finanční prostředky a následně takovou věc zakoupit. Tomu napomáhala i nízká inflace a tudíž pomalejší znehodnocování naspořených finančních prostředků. Tento trend se po roce 1989 změnil a především od počátku 21. století nastupuje tendence zcela opačná. Pod neustálým nabídkami na možnost pořízení si, často nepotřebných, věcí ihned a téměř zdarma, se chování lidí, potenciálních spotřebitelů, změnilo. Tento trend dále umocnila politická reprezentace, která nejrůznějšími způsoby přesvědčovala občany o nutnosti utrácet a zadlužovat se, čímž neustále rostla spotřeba a zvyšovalo se zadlužení domácností.

Ministerstvo financí spolu s Českou národní bankou si dalo za cíl zlepšit informovanost veřejnosti v oblasti financí. Je třeba zvýšit především finanční gramotnost občanů a tak, v souvislosti se svými novými pravomocemi v oblasti ochrany spotřebitele, zahájila ČNB kroky k naplnění svého poslání v této oblasti. V roce 2008 tak byly ČNB poskytnuty školám učebnice "Finanční a ekonomická gramotnost". Publikace má pomoci učitelům při výuce nového učiva, které přispěje ke zlepšení finanční gramotnosti žáků. Příručku připravil Národní ústav odborného vzdělávání ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze. Publikace vychází v souladu s harmonogramem Systému budování finanční gramotnosti.³⁷ Ohrožena je především mladá populace, která se obvykle nebojí riskovat. Jde o to předejít ukvapeným rozhodnutím, která mladý člověk může učinit z důvodu nízké finanční gramotnosti a která pak mohou nepřiměřeně zatížit jeho další život. Cílem této aktivity je zlepšit znalosti žáků středních škol v této oblasti.

---

³⁷ <http://www.nuov.cz/financni-gramotnost-novy-prvek-skolni-vyuky> , 10.3.2010

2. PŮJČKA A JEJÍ ZÍSKÁVÁNÍ

Po zvážení zájemce o půjčku o jejích výhodách, ale i rizicích jejího případného získání takový člověk učiní kroky směřující k samotnému získání nějakého druhu půjčky. První kroky by takového zájemce ve většině případů měly zavést do pobočky některého z bankovních ústavů v ČR.

V ČR vzniklo postupně několik registrů, ve kterých jsou evidovány osoby, které měly v minulosti obtíže se splácením dříve poskytnutých půjček či úvěrů. Do bankovního registru bankovní poskytovatelé hlásí osoby, které se zpozdily či neuhradily nejméně 3 splátky.³⁸ Taková osoba je pak v registru evidována až po dobu 4 let od jejího zaevidování do tohoto registru. Po uplynutí této doby jsou informace blokovány, nelze je využívat a po uplynutí 5-ti let jsou informace následně automaticky zlikvidovány.³⁹ Mimo bankovní registr existují i další nebankovní registry. V případě, že má osoba obtíže se splácením zboží, finančních půjček či služeb, může evidovaný věřitel takovou osobu nahlásit do příslušného registru. Tato osoba je pak v tomto registru evidována až 4 roky. Délka, po kterou je taková osoba evidována v registru, závisí na konkrétním typu registru.

Založení a správa takových registrů byla schválena na základě lobbingu poskytovatelů půjček a úvěrů bankovních i nebankovních společností. Tyto firmy se tak snažily snížit rizika spojená s poskytováním takových půjček určitým skupinám osob. Jednalo se o osoby, které často obcházely velké množství jak bank, tak i nebankovních subjektů a žádaly často o relativně nízké částky, jejichž poskytnutí nebylo vázáno na nejrůznější způsoby zajištění. Takovýmto zajištěním mohou být ručení nemovitostmi, ručení další osobou, směnkou nebo jiným majetkem.

Dá se říci, že tyto osoby se s takto získanými úvěry živily, často neměly žádný zdroj příjmů ani majetek a tudíž byly takto vzniklé pohledávky nevyhnutelné.

Toto počínání se ovšem projevovalo v obchodních výsledcích takových finančních společností. Firmy tedy byly nuceny tyto rizika eliminovat. To činily především tím, že zvyšovaly úrokové sazby všem, kteří o úvěry žádali. Vysoké úrokové

---

³⁸ srovnej www.solus.cz, www.cbcb.cz, 17.11.2009

³⁹ viz www.cbcb.cz, 17.11.2009

sazby ovšem určitým skupinám zájemců o půjčky znemožňovaly jejich získání, neboť by nebyly schopni půjčky řádně splácet.

Z tohoto hlediska bylo schválení existence různých registrů zákonodárným sborem ČR výhodné pro téměř všechny zúčastněné strany, včetně velké části zájemců o půjčku. Existence takových registrů umožnila evidenci problematických klientů. To se projevilo tím, že jim nebyly půjčky bankami poskytovány, případně pouze za přísnějších podmínek. Těmito přísnějšími podmínkami jsou například vyšší úrokové sazby spojené s poskytnutými fin. prostředky, případně přísnější podmínky pro zajištění takových půjček. Naopak bezproblémovým zájemcům o půjčky mohly být nabídnuty výhodnější podmínky pro poskytnutí úvěrů a podobných produktů. Výhodami pro bezproblémové zákazníky mohly být zejména výhodnější úrokové sazby nebo nižší zajištění těchto půjček (např. půjčka bez ručitele, bez ručení nemovitostí, apod.). Evidence konkrétní osoby v některém z existujících registrů může zabránit dalšímu zadlužování takových dlužníků a může tak zabránit tomu, aby se takový člověk dostal do ještě méně řešitelné situace, případně do takové situace, která se již nedá žádným běžným způsobem řešit bez pomoci.

Provoz těchto registrů je ovšem finančně, především mzdově, náročný. Proto musí společnosti za možnost vstupování do registrů ke zjištění zda měl zájemce o poskytnutí úvěru, půjčky, apod. někdy v minulosti obtíže se splácením, platit určitý finanční obnos.⁴⁰

Ne každá osoba, která je v nějakém z těchto registrů vedena, je podvodník. V registrech jsou jako problematičtí zákazníci vedeny tisíce osob. Do takového registru může být zapsána i osoba, která se dostala do obtížné životní či finanční situace i jen na relativně krátkou dobu, nedopatřením nebo jen sporem s poskytovatelem fin. prostředků. Zaevidováním takové osoby do některého registru se její postavení radikálně změní v případě, že jej okolnosti donutí vzít si nový úvěr a má přitom všechny své předchozí závazky vyrovnány. Získání úvěru u některé z bankovních institucí se stává téměř nemožným. Tato osoba je tudíž nucena obrátit se se žádostí o úvěr mimo bankovní sektor.

---

⁴⁰ srovnej www.solus.cz, www.cbcb.cz, www.cnb.cz, 17.11.2009

2.1 Nebankovní úvěry

Nebankovní úvěry jsou finanční prostředky poskytnuté mimobankovními institucemi, ať již firmami či fyzickými osobami, nejčastěji jiným soukromým fyzickým osobám. Poskytovatele nebankovních úvěrů se zaměřují nejčastěji na:

- a) poskytování půjček na nemovitosti,
- b) poskytování půjček na motorová vozidla,
- c) spotřebitelské úvěry na drobný movitý majetek - účelové (elektro výrobky, vybavení domácností, apod.)
- d) spotřebitelské úvěry a finanční půjčky neúčelové - s ručením (nemovitostí, ručitelem)
- bez ručení

ad a) Poskytování půjček na nemovitosti

Pokud se na nebankovní sektor obrátí zájemce o získání nemovitosti, případně jejím nákupem s žádostí o její částečné financování, tak je třeba počítat s vyšším úrokem za poskytnuté financování na koupi nemovitosti. V těchto případech nemusí být evidence v některém z registrů překážkou, neboť danou nemovitostí je ve většině případů ručeno. Nebankovní subjekty nabízejí možnost až 100% financování nemovitosti, ovšem za cenu mnohem vyšších ročních úrokových sazeb. Výše poskytnutého úvěru na konkrétní nemovitost závisí na ceně této nemovitosti. Cena nemovitosti je stanovena znalcem v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, kterého si může zvolit zájemce o úvěr ze seznamu osob, který poskytne úvěrová společnost. Je třeba počítat i se skutečností, že peněžní prostředky jsou poskytovány na kratší dobu, než na kterou jsou poskytovány například hypotéky v bankovním sektoru.⁴¹ Získání úvěru na pořízení nemovitosti s sebou přináší i vyšší riziko, že v případě vzniku nenadálých obtíží nemusí věřitel postupovat při řešení vzniklé situace tak vstřícně, jak tomu bývá u věřitelů ze strany bank. Tento přístup umožňují přísněji nastavené podmínky například i s uvedením rozhodčí doložky, podepsanou vlastní směnkou a dalšími, které bývají součástí vlastní smlouvy

---

⁴¹ Viz např.
www.mojepujcka.cz/?utm_source=&utm_medium=SM_ppc&utm_term=pujcky&utm_content=Pujcka&utm_campaign=Pujcky
4.3.2010

o poskytnutí úvěru na konkrétní nemovitost.

ad b) Poskytování půjček na motorová vozidla

Tyto půjčky poskytuje velké množství subjektů. Velmi často je třeba při nákupu vozidla složit poměrnou část z kupní ceny. Částka potřebná ke složení, tzv. akontace, se pohybuje v rozmezí 10-70%. Poskytovateli těchto půjček bývají většinou společnosti specializující se právě na tuto oblast, tzv. leasingové společnosti.⁴² Půjčky na vozidla nabízí rovněž samotní výrobci vozidel prostřednictvím svých dceřinných společností.⁴³ Poskytovatel úvěru na motorové vozidlo může požadovat záruku, kterou je ručení na peněžní prostředky určené na nákup motorového vozidla. Vedle potvrzení o zaměstnání a příjmech vlastního žadatele tak poskytovatelé úvěru či leasingové společnosti mohou vyžadovat ručení za takový úvěr i další osobou. Při dostatečné výši složené akontace není třeba ručit za poskytnutý úvěr další osobou a nejsou požadovány jiné záruky. Vozidlo se stává majetkem kupujícího až po doplacení celé kupní ceny. V těchto případech bývají takové půjčky velmi výhodné i pro samotné zákazníky, neboť lze získat i půjčky bezúročné. Výrobci vozidel se takto zase pokouší zvýšit prodejnost svých automobilů. Při koupi nového automobilu si totiž zákazník velmi rozmýšlí pro jakého výrobce a značku se rozhodne, neboť se jedná o velmi vysokou a dlouhodobou investici.

Problémy s takovým úvěrem mohou vzniknout v případě, že dlužník není dále schopen hradit smlouvené splátky, případně je s několika splátkami (zpravidla nejméně tři) ve zpoždění.⁴⁴ V takovém případě leasingová či jiná společnost, která peněžní prostředky na pořízení vozidla poskytla, vyzve dlužníka k okamžité nápravě a doplacení splátek a zároveň jej upozorňuje, že mu bude předmětné vozidlo zabaveno. Když ani po tomto upozornění nejsou dlužné splátky uhrazeny, je dlužník vyzván k odevzdání vozidla určitý den na určitém místě. Když se držitel vozidla v daný termín dostaví a vozidlo odevzdá zástupci leasingové či jiné společnosti, která je majitelem vozidla, vozidlo je překontrolováno a oceněno zástupcem majitele vozidla. Je stanovena cena vozidla a vozidlo je prostřednictvím spolupracujícího prodejce odprodáno další osobě.

---

⁴² viz např. <http://www.unicreditleasing.cz/cz/uvod.html> , 4.3.2010

⁴³ viz např. <http://www.unicreditleasing.cz/cz/spolecnost/tiskove-zpravy/407.html> , 4.3.2010

⁴⁴ srovnej viz § 344 a následující zák. č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník)

Po odprodeji tohoto vozidla novému uživateli či majiteli se od kupní ceny odečtou náklady spojené se zajištěním předmětu leasingu či úvěru (v tomto případě motorového vozidla) a dále dlužná částka z neuhrazených splátek za poskytnutý úvěr. Zbývající peněžní prostředky po odečtení těchto nákladů jsou následně zaslány předchozímu uživateli vozidla, který byl v prodlení se splácením vozidla. Pokud ovšem cena za prodej vozidla nedosahuje částky, která pokryje všechny pohledávky, které leasingová či úvěrová společnost má vůči dlužníkovi, je dlužník vyzván k doplacení dlužné částky.

Leasingové či úvěrové smlouvy na nákup motorových vozidel jsou uzavírány nejčastěji na dobu 2-5 let.⁴⁵ Součástí vlastní smlouvy jsou i rozhodčí doložky, kde je uvedeno jméno konkrétního rozhodce, který by měl v případě vzniku sporu tento spor rozhodovat.⁴⁶ Jelikož držitel vozidla není v těchto případech jeho majitelem, je třeba vědět o tom, jaké kroky či způsob užívání vozidla je třeba hlásit majiteli vozidla, v těchto případech leasingovým či úvěrovým společností. O udělení souhlasu je pak třeba požádat písemnou formou a rovněž odpověď obdrží uživatel v písemné formě. Udělené souhlasy jsou ovšem leasingovou či úvěrovou společností zpoplatněny dle sazebníku, který obdrží uživatel vozidla v době podpisu úvěrových či leasingových smluv. Rovněž tak možnost předčasného splacení leasingové či úvěrové smlouvy je zpoplatněno.

ad c) Spotřebitelské úvěry na drobný movitý majetek - účelové

Stále rozšířenější se stává sjednávání spotřebitelských úvěrů. Jedná se o úvěry, které mohou být poskytnuty ve spolupráci s obchodníky i na konkrétní výrobky či služby. V současné době lze na splátky zakoupit téměř vše. Jak vybavení domácnosti nábytkem, zařízením či elektronikou, tak i sportovní zboží nebo i dovolené.

Tímto způsobem lze tedy pořídit i zboží v nižší pořizovací ceně. Může se jednat i o zboží denní potřeby. Proto tyto typy úvěrů ve velké míře využívají méně majetní občané. Při uzavírání smluv na čerpání spotřebitelských úvěrů postačí dokonce i jen dva

---

⁴⁵ Viz např. <http://www.bbfinance.cz/leasing/>, 4.3.2010

⁴⁶ Viz např. <http://www.spotrebitel.info/spotrebitelske-uvery>, 17.11.2009

osobní doklady totožnosti.⁴⁷ Spolu s velmi rozšířenými cílenými reklamami na nutnost pořízení konkrétních výrobků, se stávají tyto možnosti právě zejména pro nepříliš majetné občany s nižším právním a ekonomickým vzděláním, velmi atraktivními, případně téměř neodolatelnými.

Jedná se tedy o úvěry poskytované na pořízení konkrétních výrobků. To je výhodné pro zákazníka, který tak může získat výrobek, který žádá, ihned, a nemusí několik měsíců čekat, dokud si na takový výrobek nenašetří. Je to rovněž výhodné i pro prodávajícího, kterému se tak zvyšují tržby a zisk. A v neposlední řadě je to výhodné i pro poskytovatele úvěru, který získá peněžní prostředky z následného navýšení prodejní ceny, kterou zákazník hradí formou splátek. Zboží či služba pořízená tímto způsobem je ovšem velmi často do jejího úplného zaplacení stále v majetku poskytovatele finančních prostředků.⁴⁸ To umožňuje uvedení pojmu a podmínek „výhrady vlastnictví“ do smlouvy o poskytnutí účelového úvěru na konkrétní výrobek či službu. Pro zákazníka, který si tímto způsobem například vybavil domácnost to ovšem skýtá riziko. V případě, že není uhrazena celá kupní cena i s úročením a takový zákazník se dostává do finančních obtíží a přestane tímto způsobem pořízené zboží splácet, může o téměř nové výrobky přijít. Poskytovatel úvěru takový výrobek může dále prodat a získané finanční prostředky použije na umoření pohledávky původního zákazníka. Také v těchto případech a při uzavírání smluv se zákazníky se především z důvodu rychlosti a jednoduchosti využívá ustanovení rozhodčí doložky, která bývá součástí vlastních smluv.

Při sjednávání takových úvěrů je také třeba upozornit, že se jedná o úvěry, kde je procentuální úrokové navýšení relativně vysoké. Toto je zapříčiněno jak nižší částkou, která je zájemci poskytována, tak je třeba k poskytnutému úvěru připočítat mimo podnikatelské riziko spojené s nesplácením úvěru i náklady vynaložené na zprostředkování úvěru.⁴⁹ Těmito náklady jsou například odměny zprostředkovateli úvěru. Provize zprostředkovatele je v poměru k výši poskytnutého úvěru relativně vysoká. Z tohoto důvodu je třeba se soustředit před podpisem vlastní úvěrové smlouvy na RPSN sazbu. RPSN vyjadřuje celkový souhrn navýšení vyjádřený v procentech

---

⁴⁷ viz <http://rychla-pujcka.com/pujcka> 17.11.2009

⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád, komentář – díl I* – str. 627

⁴⁹ viz <http://www.spotrebitele.info/spotrebitelske-uvery> , 17.11.2009

oproti výši vlastního úvěru a zahrnuje veškeré poplatky spojené právě s poskytováním úvěru. Toto navýšení tak běžně přesahuje 30% vlastní úvěrové částky.

Tyto účelové spotřebitelské úvěrové smlouvy lze uzavírat téměř všude, nejčastěji v prodejnách, kde si zákazník má zájem jím vybrané zboží zakoupit. Namísto, aby v prodejně zaplatil celou kupní cenu například za výrobek, uzavře úvěrovou smlouvu, uhradí pouze část ceny za tento výrobek a zbývající část následně splácí. Nejčastěji jsou tyto smlouvy uzavírány na dobu 1 roku a v tomto období zákazník výrobek v pravidelných splátkách hradí.

ad d) Spotřebitelské úvěry a finanční půjčky neúčelové

Jedná se o úvěry zájemcům aniž jsou takto poskytnuté peněžní prostředky určeny na nákup konkrétního zboží. Tyto úvěry a půjčky bychom mohli rozdělit na dvě části a to podle toho, zda je poskytnutí peněz vázáno na zástavu či ručení ze strany další osoby nebo zda není ručení vyžadováno.

- spotřebitelský úvěr bez ručení

Tuto půjčku mohou získat zájemci pouze v nižších částkách. Poskytovatel takto nabízí peníze v nebankovním sektoru do výše přibližně 10.000,- Kč. Vyšší částky lze pak získat v případech, že má možnost nahlédnout do některého z výše zmíněných registrů. I v těchto případech ovšem může zájemce o finanční prostředky bez jakéhokoli ručení získat hotovost zřídka přesahující 50.000,- Kč.⁵⁰ Výši úvěru také ovlivňuje skutečnost, zda zájemce o úvěr již v minulosti nějaký úvěr u dané firmy čerpal a jakým způsobem předmětný úvěr splácel. Tento způsob získávání finančních prostředků je ovšem jedním z nejdražších. Takové smlouvy jsou pro investora vysoce rizikové a nákladné (náklady na administrativní záležitosti, apod.). Toto riziko se snaží poskytovatel půjčky vyvážit vyšší celkové úrokové sazby. Z těchto důvodů často přesahují úroky RPSN sazby i více než 100% původně poskytnuté částky.

- spotřebitelský úvěr s ručením (nemovitostí, ručitelem)

Pokud žadatel požaduje vyšší částky, je třeba poskytovateli nabídnout dostatečné záruky, aby zapůjčené peněžní prostředky obdržel zpět i s předpokládaným

---

⁵⁰ dle zjištění autora

navýšením formou úročení. V případech poskytnutí finančních prostředků jištěných nemovitým majetkem není obtížné získat požadované peněžní prostředky.⁵¹ K tomuto způsobu jištění je třeba ovšem přistupovat velmi rozvážně, neboť existuje vysoké riziko, že v případě jakýchkoli problémů se splácením úvěru taková osoba přijde i o nemovitý majetek, kterým ručil při uzavírání úvěrové či podobné smlouvy.

2.2 Rozhodování o půjčce a faktory, které jej ovlivňují

V posledních několika letech lidé ze všech stran slyší co vše se dá koupit, aniž by disponovali potřebnými penězi. Lidé jsou doslova tlačeni k tomu, aby nespořili, ale zakoupili si i to co nutně nepotřebují a nejlépe, aby tuto věc či službu zakoupili tzv. na splátky. Lidé by měli přistupovat k nákupu zboží či služeb zodpovědněji a neuzavírat úvěrové smlouvy, když to není nezbytně nutné a vyvarovat se tak budoucímu riziku spočívajícímu v možnosti, že člověk nebude schopen množství úvěrů splácet. Až poslední dobou se začínají ozývat různé organizace, které na možná rizika upozorňují.

Zájemce o získání úvěru by měl nejdříve zvážit svoji současnou ekonomickou situaci. Jiné důvody vedou k myšlence žádat o úvěr osobu dlouhodobě nezaměstnanou, která aktivně nehledá práci a je se svojí situací smířena. Odlišné důvody požádat o úvěr naopak vedou osobu, která náhle a nečekaně přišla o zaměstnání a taková osoba živí i další členy společné domácnosti. Existují i další skupiny osob, které se ocitly ve složité životní situaci. Níže budou rozvedeny motivy některých takových skupin.

a) Dlouhodobě nezaměstnaní

Je to velmi riziková skupina osob i pro vlastní poskytovatele půjčky. Často se jedná o osoby, které nepracují několik let, nebyly k práci v minulosti dostatečně motivovány a dlouhodobě pobírají různé sociální dávky. Tyto osoby bývají ve většině případů nemajetné, často i bez řádného bydliště, popřípadě strávily opakovaně delší dobu v nápravných zařízeních. Takové osoby již bývají zadlužené, třeba i z důvodu neplacení jim dříve poskytnutých půjček. Často již nejsou motivováni k práci, neboť případný výdělek jim je strháván na umořování dříve vzniklých dluhů. Stává se, že i když taková osoba se pokusí řádně pracovat, tak peněžní prostředky, které jí jsou

---

⁵¹ dle zjištění autora

ze mzdy strženy, nepokryjí ani úroky z nesplácených půjček.

V případě, že takové osoby na svoji životní situaci rezignují, tak mohou na nově získaných půjčkách jen vydělat, neboť dobře vědí, že půjčky nikdy splácet nebudou. Tímto způsobem se sice takoví lidé mohou dopouštět i některého z trestných činů, ale toto není hrozba, která je může od takových jednání odradit.

b) Náhle propuštění s rodinným zázemím

Mezi takové osoby bych zařadil zejména rodiče nezaopatřených dětí. Tento člověk dosud získával stabilní příjem z pracovně-právního vztahu, který byl znenadání ukončen. Z důvodu napjatého rodinného rozpočtu nebyl schopný vytvořit a naspořit si finanční prostředky jako finanční rezervu v případě budoucích možných potíží. V případě, že se jedná o jediného pracujícího člena rodiny a tato je na jeho příjmu závislá, nastává velmi složitá situace s úhradou nákladů domácnosti. Podobná situace může nastat v situaci, kdy jeden ze členů domácnosti přijde o práci a tudíž i o pravidelný příjem a příjem zbývajících členů domácnosti nestačí na úhradu všech nákladů domácnosti. Pokud taková situace nastane, je třeba nejdříve omezit zbytečné výdaje. Takovými výdaji mohou být například kulturní akce, jízda osobním motorovým vozidlem či vozidly, návštěvy restaurací, apod. Takto je ve většině případů skutečně postupováno. Pokud i přes tato omezení neustále výdaje domácnosti převyšují příjmy, je třeba nalézt i další řešení. Pokud vypadá reálně možnost, že čerstvě nezaměstnaný, případně jiný člen domácnosti, bude brzy pracovat, lze uvažovat o uzavření nějaké smlouvy o půjčce. Je třeba ovšem reálně zhodnotit celkovou situaci, zda například neupřednostnit prodej osobního majetku. Je třeba také mít připravené řešení pro situaci, kdy se nepodaří nalézt rychle práci. Kupříkladu jaký majetek a za jakých podmínek bude prodán pro splácení půjčky.

I přes zdánlivě kritickou situaci takové osoby, případně celé domácnosti, stále existují relativně jednodušší řešení, než v případě řešení situace dlouhodobě nezaměstnaného.

c) Mladý nezaměstnaný či krátce zaměstnaný

Touto osobou se stává velmi často čerstvý absolvent, kterému se nepodaří ve velmi krátkém časovém úseku po ukončení studií, najít práci. Předtím byl zvyklý, že od rodičů dostával peněžní prostředky na přilepšenou, tzv. kapesné, případně mu takovými penězi umožnili rodiče hradit náklady spojené se studiem i na vysoké škole.

Pokud jej přestanou posléze rodiče, případně jiní členové rodiny, finančně podporovat, začíná si mladý člověk půjčovat menší částky nejdříve u známých a později například i u splátkových společností. Do této situace je často vede i tlak společnosti, především snaha neustále se srovnávat s okolím a dokazováním si, že „já na to mám taky“.

Druhou skupinou, zdánlivě šťastnější, může být ta, kam jsem zařadil rovněž mladé lidi, kteří jsou ovšem zaměstnání, i když jen krátkodobě. Tito lidé se naopak mohou dostávat do situace, kdy okolí předvádí, co vše si mohou koupit a co si mohou dovolit. Dalším nebezpečím se může stát skutečnost, že nedokáží čekat až si na to, po čem touží, našetří. Tím mohou nastat situace, že si pořídí mnoho, i když potřebných věcí z peněz z poskytnutých úvěrů (tzv. na splátky), přičemž přecení své možnosti splácení půjček. To je pak příčinou toho, že splátky nestačí řádně hradit a hrozí povinnost vrácení nesplácené věci, případně i exekuce na úhradu nezaplacené věci.

Takové osoby se následně dostávají do registrů BRKI, NRKI, SOLUS, případně dalších, kde jsou vedeny jako osoby, které měly v minulosti obtíže se splácením některé z forem půjčky.⁵² To má za následek situaci, že když by chtěl člověk vzniklou situaci řešit a tzv. přeúvěrovat několik stávajících úvěrů v jeden na vyšší částku, s delší dobou splácení a tím i s menšími splátkami, ne vždy se mu toto podaří neboť je veden v registru jako osoba, která měla v minulosti obtíže se splácením a pro bankovní subjekty je tak nevěrohodným partnerem. Zdánlivá neřešitelnost situace nutí dotyčného vyhledat nebankovní společnost, která mu umožní takový způsobem sloučení úvěrů, ovšem za přísnějších podmínek, což nemusí být pro dlužníka výhodné a splátky na tento nový úvěr nakonec nemusí být ani nižší než součet všech stávajících splátek u všech úvěrů.

d) Nezaměstnaný před dosažením důchodového věku

Tato kategorie je velmi početná. Souvisí to se současným postupem mnoha zaměstnavatelů, kteří upřednostňují mladší zaměstnance a starších, pro jejich menší výkonnost či přizpůsobivost se zbavují. Osoba v předdůchodovém věku, když přijde o práci, tak velmi těžko hledá práci novou. Jak pro tyto samotné osoby, tak i pro okolí je takový stav velmi stresující. Často tito lidé pracují několik desítek let a jsou zvyklí na určitý životní standard a denní režim. Ztrátou zaměstnání se

---

⁵² srovnej www.cbcb.cz, www.lleeb.cz, www.solus.cz, 17.11.2009

toto vše zcela mění. Když si člověk pro krátkodobé řešení své finanční situace vyřídí nebankovní úvěr, velmi obtížně jej následně splácí. Jelikož nemají příliš možností, jak si sehnat práci novou, případně alespoň pracovat brigádně, může nastat situace, že požádají nebankovní subjekt o další úvěr. Tentokrát na vyšší částku, kterou částečně uhradí dluh původní a zbývající částku použijí pro svoji osobní potřebu. Tím se dostávají do začarovaného kruhu, ze kterého je velmi obtížné najít východisko.

e) Zaměstnaný

Jedná se o jednotlivce i rodiny, kteří patří do nejpočetnější skupiny obyvatel. Tito lidé nemívají velké potíže, neboť příjem pracujícího člena či členů domácnosti postačí k úhradě potřebných rodinných výdajů. I v této skupině ovšem mohou mít jednotlivci z nejrůznějších důvodů finanční obtíže.

Jednou z možností vzniku problémů s finančními prostředky se může stát skutečnost, že pracující člen domácnosti neočekávaně přijde o práci. Tento případ je popsán pod písmenem b) této kapitoly. Velmi složitá situace ovšem může nastat i v případech, kde v domácnostech nikdo z jejich členů nepřišel o práci, ale kvůli dřívějšímu zadlužení například u úvěrových společností vyčerpaly veškeré své úspory a příjmy domácnosti nepostačují na nutné výdaje a splátky úvěrů. V případě, že ani omezení výdajů neumožní takové domácnosti snížit své výdaje pod příjmy, je třeba vzniklou situaci řešit i jiným způsobem, třeba i za pomoci odborníků.

Nezřídkou se ovšem stává, že taková rodina či takový zaměstnaný nebo zaměstnaní vzniklou situaci řeší nejméně vhodným způsobem. Tím může být zdánlivě výhodná a vše řešící půjčka u nebankovních společností, neboť tento člověk se svojí žádostí v bance neuspěje, protože banky velmi dbají i na schopnost splácet poskytnutý úvěr. Za tím účelem prověřují kolik a jakých úvěrů tito žadatelé o úvěr mají a jaká je jejich současná finanční situace s ohledem na jejich příjmy i výdaje. V případě, že příjmy a výdaje zájemce o úvěr skutečně neskýtají záruku návratnosti půjčky, bankovní instituce úvěr neposkytne.

Tato situace nahrává nebankovním společnostem, které jsou ochotny takovým osobám peněžní prostředky zapůjčit, ovšem za mnohem nevýhodnějších podmínek pro zájemce o takovou půjčku. Rizikovost tohoto obchodního vztahu se projeví jak v úrokové sazbě, kterou taková společnost budoucímu zákazníkovi nabídne, tak i ve způsobu ručení za takovou půjčku.

Oproti předchozímu rozdělení existují i jiná rozdělení rizikových skupin. Bankovní ústavy dle svých vnitřních předpisů a nařízení rozdělují zájemce o poskytnutí úvěru či půjčky nejčastěji do těchto tří skupin podle rizikovosti žadatele o poskytnutí finančních prostředků:

a) Do první skupiny jsou zařazovány osoby s minimálním rizikem. Jedná se o občany, kteří mají dostatečné příjmy či majetek, které by mohly bance umožnit zajistit si tak dlužnou částku. Dále se zde jedná o osoby, které jsou dlouhodobými zákazníky bankovního ústavu, ve kterém zájemce o úvěr žádá. Rovněž tak jsou zde zařazovány i osoby, které již v minulosti podobný úvěr získaly a takový úvěr byl žadatelem řádně a včas uhrazen.

b) V této skupině jsou osoby, které jsou pro banku stále ještě zajímavými klienty a banka takovým osobám je ochotna peněžní prostředky poskytnout, ovšem za přísnějších podmínek. Těmito podmínkami může být požadavek na ručení za poskytnutou půjčku či poskytnutí úvěru za, pro zájemce, nevýhodnějších podmínek spočívajících například ve vyšších úrokových sazbách. Může se pak jednat o osoby, které nejsou zákazníky bankovního ústavu či když banka nemá dostatečné informace o historii takového žadatele. Historií se v tomto případě myslí například skutečnost, že bance není známo, zda a kolikrát v minulosti čerpal úvěr, jakým způsobem úvěr splácel, jaký byl stav jeho účtu, jaké má úspory a další skutečnosti. Rovněž tak jsou bankovními ústavami do této skupiny zahrnovány osoby, které již nějaké půjčky mají, ale řádně je splácí.

c) Do této skupiny patří žadatelé o peněžní prostředky, které jsou pro banku rizikové. Riziko může spočívat v existenci několika nesplacených půjček, případně nějaké aktuální neuhrazené splátky. Také zde mohou být zařazeny osoby, které v minulosti získaly úvěr, který ovšem řádně neuhradily. V této rizikové skupině se nacházejí i osoby bez zaměstnání. Lidem, kteří jsou bankou následně zařazeni do této skupiny, bankovní ústav ve většině případů peněžní prostředky neposkytne.

2.3 Účastníci smluvních vztahů

Jak bylo v této práci již dříve zmíněno, je postavení účastníků smluvních vztahů stejné. Každý z účastníků smluvního vztahu si může stanovit podmínky, za jakých je ochoten do tohoto konkrétního smluvního vztahu vstoupit. Následná jednání směřují

ke vzájemné dohodě všech zúčastněných. V případě, že jedna ze stran není ochotna přistoupit na podmínky, které vyžaduje protistrana, nemusí předkládanou smlouvu schvalovat a uzavírat.

Rovné postavení smluvních stran se ovšem často mění podle toho, jakou má každá ze stran vyjednávací taktiku a pozici. Ne vždy nakonec dochází k uzavírání oboustranně výhodných smluvních vztahů. Podobu smluvního vztahu tak určuje ten subjekt, který má výhodnější výchozí pozici. V případech sjednávání smlouvy o poskytnutí finančních prostředků mezi fyzickou osobou a poskytovatelem fin. prostředků může mít výchozí pozici mnohem výhodnější a tím i silnější postavení společnost, která poskytuje finanční prostředky. Příčinou tohoto postavení je především formulování základních smluv právníkem či právní kanceláří společnosti, která finanční prostředky poskytuje. Společnost má tudíž libovolně dlouhý čas na formulování smluvních podmínek, případně sankcí za jejich nesplnění. Fyzické osobě, která je zájemcem o poskytnutí úvěru, nebývá umožněno tak dlouhou dobu seznamovat se se smluvními podmínkami. Část společností, které poskytují tzv. rychlé půjčky, odmítají poskytovat návrh smlouvy zájemci k prostudování mimo kancelář poskytovatele úvěru. Tím znevýhodňují postavení protistrany, v tomto případě zájemce o úvěr.

Dalším významným znevýhodněním zájemce o úvěr oproti poskytovateli úvěru je ten, že žadatel o úvěr se sice obeznámí s podmínkami, za kterých může peněžní prostředky získat, ovšem nejsou mu zcela jasné veškeré významy slov a obchodní podmínky. Žadatelé často nemají dobrý právní přehled a nepozastaví se ani nad ne vždy zcela jasnými ustanoveními daného smluvního vztahu. Neví, že mohou požadovat změny ustanovení, případně že smlouva je dohoda obou smluvních stran. Je to ovšem těžké, protože poskytovatel půjčky smluvní ujednání není příliš ochoten měnit a dá se říci, že z psychologických důvodů nakonec zájemce podlehne, neboť je to právě on, kdo půjčku v daném okamžiku potřebuje více, i když je zcela zřejmé, že právě z takových osob je poskytovatel půjček živý díky vysokým úrokovým sazbám za poskytnutí peněz.

Toto je velký rozdíl oproti způsobu uzavírání jakýchkoli smluv mezi právníckými osobami. Každá z těchto právníckých osob, ve velké většině případů, má možnost posoudit výhodnost předkládaného návrhu ve své kanceláři téměř libovolný čas a to i za případné účasti právního zástupce společnosti.

Dalším bodem, je skutečnost, že mnoho společností i fyzických osob, které se zabývají půjčováním peněz, nechce řešit případné budoucí spory soudní cestou pro její velkou administrativní a časovou náročnost. Délka probíhajícího soudního řízení má velký význam rovněž i na úspěšnost vymáhání pohledávky v případě, že soud rozhodne ve prospěch věřitele. Jako součást Smlouvy o úvěru požadují po svých zákaznících poskytovatelé peněžních půjček rovněž i uzavření písemné dohody o Rozhodčí smlouvě, která se tak stává nedílnou součástí Smlouvy o úvěru. Někdy se tato dohoda nazývá i Rozhodčí doložkou. Tato dohoda je uzavírána podle zákona č.216/1994 Sb. O Rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. V této rozhodčí doložce je konkrétně uvedeno jaký případný budoucí spor mezi smluvními stranami bude na základě této Rozhodčí smlouvy řešen. Uvedením jména či jmen do této rozhodčí smlouvy je stanovena osoba či jsou stanoveny osoby, které budou případný budoucí spor rozhodovat. V této rozhodčí smlouvě jsou rovněž vymezeny poplatky případně další náklady, které je nucena uhradit ta strana, která v předmětném sporu prohraje. Osoba ustanovená jako rozhodce v daném sporu rozhoduje především v neveřejném zasedání na základě zásady písemnosti. To znamená, že rozhodce může rozhodnout na základě jemu předložených písemných materiálů aniž by vyslechl účastníky sporu. Rozhodce, který ve věci rozhodne, zašle písemně rozhodčí nález účastníkům sporu. Dnem doručení nabývá rozhodčí nález účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je také soudně vymahatelný. Rozhodcem může být fyzická osoba - kterýkoli občan ČR, který je zletilý a způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Rozhodce tedy nemusí mít právní vzdělání.⁵³ Toto ustanovení může být velmi nevýhodné právě pro zájemce o půjčku.

O rozhodčím řízení nemají občané příliš široké povědomí. Společnosti, které peníze poskytují, velmi často do smluv již uvádí konkrétního rozhodce pro případy potenciálních budoucích sporů. Společnost poskytující peněžní prostředky s konkrétním rozhodcem většinou spolupracuje dlouhodobě. Zájemce naopak většinou ani neví, že by si také on mohl navrhnout svého rozhodce. Osobu, která je uvedena jako rozhodce a měla by případný budoucí spor rozhodovat, nikdy neviděl. Zájemce o úvěr se s předmětnou smlouvou ne vždy zcela seznámí a může se tak stát, že se obsahu rozhodčí doložky dostatečně nevěnuje, případně ji zcela pomine.

---

⁵³ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Alternativní způsoby řešení obchodních sporů*, str.41

Na zájemce o půjčky je často spěcháno a může se tak nastat situace, kdy se tito lidé mohou dostat pod tlak, který má za cíl urychlit jejich rozhodnutí a jim předkládanou smlouvu podepíší. Svým podpisem na smlouvě s rozhodčí doložkou se tak ovšem zbavují možnosti řešit případný spor soudně. Takový spor je řešen právě rozhodci, kteří rozhodují rychle. Největší obtíže může dlužníkům způsobit ta skutečnost, že rozhodce ve většině případů rozhoduje pouze na základě jemu písemně předložených materiálů. Rozhodce v těchto případech nezohledňuje sociální situaci dlužníka, případně zda dlužník věřitele kontaktoval či zda existovaly i nějaké ústní dohody. V těchto případech rozhodce rozhoduje velmi rychle a tak se stává, že dlužníkovi v jeho svízelné situaci vznikl další závazek spočívající v povinnosti úhrady poplatků spojených s rozhodčím řízením.

Jelikož jednou ze zásad, na kterých jsou veškeré zákony v ČR i v dalších rozvinutých zemích postaveny, je skutečnost, že **neznalost zákona neomlouvá**, stávají se fyzické osoby nezřídka tím subjektem, který z důvodu neznalosti či nedostatečného právního vědomí, případně vzhledem ke své malé průbojnosti, má postavení slabšího účastníka ve smluvních vztazích.

2.4 Způsoby uzavírání smluv

V této kapitole se budu zabývat způsoby uzavírání smluv, které vedou k poskytnutí finančních prostředků fyzickým osobám. Jako první uvedu uzavření smlouvy přes zprostředkovatele a popíšu nevýhodnou situaci, které jsou žadatelé o rychlé půjčky vystaveni. V ostatních bodech kapitoly uvádím další způsoby uzavírání smluv spolu s příklady z praxe a nebezpečím, kterému jsou žadatelé vystaveni.

a) uzavření smlouvy přes zprostředkovatele

V případě, že potencionální zájemce o úvěr skutečně úvěr případně konkrétní zboží potřebuje a je nucen využít některé z mnoha nabídek na poskytnutí finančních prostředků případně spotřebitelský úvěr, měl by dotyčný zvolit takový produkt, který mu nejvíce vyhovuje a peněžní prostředky jsou mu poskytnuty za pro něj co nejvýhodnějších podmínek.

Jádrem této diplomové práce bylo také uskutečnění osobního průzkumu. Tento

průzkum měl za cíl zjistit obecné podmínky, jejichž splnění je nutné k tomu, aby mohl zájemce úvěr získat.

Průzkum jsem uskutečnil z nabídek inzerátů uveřejněných v inzertních a reklamních novinách vydávaných OD Kaufland pro Brno č.29, platný pro období od 11.7.2009 do 17.7.2009 (viz příloha). Právě tyto inzertní noviny jsem vybral s ohledem na skutečnost, že jsou zdarma distribuovány do všech domovních schránek na území města Brna, což zajišťuje, že se s obsahem těchto tiskovin může seznámit velká skupina obyvatel města Brna a přilehlého okolí. Jsou tedy široce dostupné, přičemž čtenář těchto tiskovin není nucen na jejich získání použít žádné peněžní prostředky, které mohou být pro nízkopříjmové skupiny osob, hlavní potenciální žadatele o půjčku, velmi limitující. Obchodní dům Kaufland pak často nabízí výrazné slevové akce, které motivují spíše nižší příjmové skupiny obyvatel k nákupu v některém z obchodů tohoto obchodního řetězce. V těchto reklamních a inzertních novinách obchodního domu bylo umístěno celkem 43 inzertních nabídek na poskytnutí úvěrů a to i s důrazem na možnost získání některého úvěru pro nízkopříjmové obyvatele. Za tyto nízkopříjmové obyvatele byly v některých nabídkách označeni i důchodci, nezaměstnaní a ženy na mateřských dovolených. Právě u těchto obyvatel existuje ovšem vysoké riziko neschopnosti takové úvěry splácet.

Všechny inzeráty odkazovaly pouze na telefonní čísla uvedená v inzerátu. Před vlastním průzkumem jsem byl připraven hodnotit nabídky společností nabízejících tzv. rychlé půjčky především podle nabízené úrokové RPSN sazby, přehlednost a obsah smluvních ujednání, rychlosti poskytnutí peněžních prostředků, způsobu splácení a výši měsíčních splátek. Telefonicky jsem se tedy pokusil dotázat na bližší informace na telefonních číslech uvedených v inzertní nabídce.

Z uskutečněného průzkumu bylo zjištěno, že prvotní kontakt zájemce s možným poskytovatelem finanční půjčky je telefonický. Žádné jiné konkrétní informace nejsou u žádného inzerátu uveřejněny. Zájemce o půjčku byl tak odkázán na nutnost zavolání na udané telefonní číslo, kde by mohl získat bližší podrobnosti k nabídce úvěru. V rámci průzkumu jsem reagoval na všechny nabídky na poskytnutí úvěru. Ze 43 inzerátů na poskytnutí finančních prostředků jsem zjistil, že 1 inzerát je již neplatný a uživatel telefonního čísla, které bylo v inzertních novinách uveřejněno, již úvěry neposkytuje. Ze zbývajících 42 nabídek na poskytnutí finančních prostředků drtivá většina (celkem 40) odkazovala na další telefonní čísla. Potíž byla hlavně v tom,

že inzeráty reklamovaly telefonní kontakt na mobilní telefonní číslo některého ze 3 největších operátů na území ČR, ovšem poté, co bylo na některé z těchto čísel voláno, tak záznamník na tomto čísle odkazoval na telefonní kontakt za zvýšený tarif. Všechny 40 inzerátů tak obsahovalo odkaz na telefonní čísla počínající čísly 900 95... Dle informací Telefónica O2 Czech Republic, a.s., IČ 60193336, která je provozovatelem těchto telefonních linek se zvýšeným tarifem, činí cena za 1 minutu telefonního hovoru volajícího celkem 95,- Kč. Tyto informace ovšem žádný inzerát v tištěné formě neobsahuje. Tyto informace se zájemce o půjčku dozví až v okamžiku, kdy na odkazované telefonní číslo zavolá. Hovor na této telefonní lince tak zájemce o úvěr namísto úvěru přijde na několik dalších stokorun. Zákazník, který tak žádá o půjčku v řádech tisíců korun na krátkodobé překlenutí svých finančních obtíží, zaplatí několik procent z předpokládané půjčky již pouhým zavoláním na telefonní číslo a získáním prvních konkrétních informací.

Pokud takový zájemce vytrvá a dostaví se na schůzku s potenciálním zprostředkovatelem či věřitelem, měl by k jednání přijít s rozvahou a seznámit se s konkrétními podrobnostmi o podmínkách poskytnutí úvěru. Výhodou těchto inzerovaných půjček je rychlost, s jakými jsou peněžní prostředky zájemci poskytnuty. V tomto případě se jedná o hodiny až dny, kdy jsou zájemci požadované finanční prostředky poskytnuty. Při jednáních o poskytnutí úvěru je postupováno podobným způsobem jako u jednání, které bude popsáno následně.

Ze všech 43 inzerátů byly pouze 2, které neodkazovaly na jiná telefonní čísla s vysokým tarifem za telefonický hovor. Na prvním z těchto dvou kontaktů bylo tedy hovořeno s poskytovatelem půjček, který ovšem uvedl, že poskytuje zájemcům o půjčky hotovost pouze do výše 10.000,- Kč. V případě, že zájemce by chtěl získat hotovostní částku vyšší, vyžaduje tento poskytovatel za poskytnutý úvěr ručení nemovitostí. Žádné bližší informace týkající se podmínek nebyly telefonicky sděleny.

Na jediném telefonním čísle ze všech 43 inzerátů se mi podařilo kontaktovat přímo zprostředkovatele úvěru a domluvit si s ním schůzku aniž bych byl nucen hradit poplatky ještě před schůzkou. Schůzka se uskutečnila následující den po telefonickém dotazu na možnost poskytnutí finančních prostředků. I přes skutečnost, že jsem se na schůzku, která se měla konat v kanceláři zprostředkovatelky úvěru, dostavil včas, byl jsem nucen posečkat na ukončení jednání s dalšími zájemci o půjčku. Asi s hodinovým zpožděním jsem byl pozván do kanceláře. V kanceláři se nacházely

další spolupracovníci zprostředkovatelky. Zprostředkovatelka po úvodním představení požádala o zapůjčení dokladu totožnosti, sdělení osobního telefonního čísla a samozřejmě sdělení z jakého důvodu žádám o zapůjčení finančních prostředků a v jaké výši.

Tak jako i v jiných případech se i zde jedná o osobu, jejímž úkolem je kontaktovat případné zájemce o zapůjčení finančních prostředků. S osobou či společností, která disponuje s finančními prostředky a která je rovněž poskytuje, se zájemce nikdy nesetká. Zprostředkovatel má za úkol nastínit systém, na jehož základě poskytování úvěrů v nebankovním sektoru funguje. Zprostředkovatel úvěru ovšem nesděluje žádné konkrétní údaje spočívající například v uvedení úrokových sazeb. Poté, kdy jsem uvedl konkrétní částku (50.000,- Kč), kterou bych chtěl půjčit na opravu havarovaného vozidla, telefonicky zprostředkovatelka kontaktovala další osobu, která si mě prověřila, zda se nenacházím v některém z registrů jako problémová osoba, dále prověřovali doklad totožnosti, zda není nahlášen státním institucím jako odcizený, ztracený, či jiným způsobem neplatný. Zda bude žadateli o úvěr vyhověno a úvěr mu bude poskytnut, zjistí prostřednictvím doručené SMS zprávy na jeho mobilní telefon. Tuto SMS zprávu jsem obdržel ve znění, cituji: „Váš požadavek byl přijat“. Zprávu jsem předložil zprostředkovatelce, která mi v tento okamžik pogratulovala ke schválení mé žádosti o poskytnutí finančních prostředků. V této době pokračuje v kanceláři rozhovor mezi zprostředkovatelkou úvěru a zájemcem o tento úvěr. Zprostředkovatelka mi velice zjednodušeně objasňovala systém půjčky a potenciálního zahraničního věřitele. Ani v této době jsem ovšem, jako zájemce o úvěr, nezískal ty nejdůležitější informace spočívající především v navýšení půjčky o úroky a konkrétní údaje o splácení tohoto úvěru. Zprostředkovatelka mne informovala o tom, do jaké doby mi budou poskytnuty jím požadované peněžní prostředky a že tyto peněžní prostředky jsou zasílány pouze bankovním převodem.

Podmínkou skutečného předložení písemné smlouvy, na základě které jsou požadované peněžní prostředky skutečně poskytnuty, je úhrada částky 4.900,- Kč. Tato částka musí být uhrazena v hotovosti zájemcem o peněžní prostředky ještě před vlastním sjednáním úvěrové smlouvy. Tyto peníze jsou provizí pro zprostředkovatele. O této provizi se ovšem nikdy před schválením požadavku na poskytnutí úvěru se zájemcem nehovoří. Když mě, jako zájemci o úvěr, zprostředkovatelka uvedla, že můj požadavek na poskytnutí úvěru byl předběžně

schválen, tak po mě požadovala v hotovosti úhradu provize 4.900,- Kč. Ani v tento okamžik mi nebyly sděleny podrobnosti týkající se obsahu smlouvy, na jejímž základě bych mohl úvěr získat. V praxi tak nastala situace, že když bych uhradil požadovaných 4.900,- Kč, tak teprve následně mi bude předložena „Smlouva“ a teprve po jejím podepsání by mi byly zaslány peněžní prostředky, o které jsem žádal. Zprostředkovatel není oprávněn měnit obsah „Smluv“, na základě kterých zájemce o peněžní prostředky půjčku obdrží. Tudíž by mohla vzniknout situace, kdybych já, jako zájemce o peníze, uhradil zprostředkovatelskou provizi 4.900,- Kč, ale nesouhlasil bych s obsahem „Smlouvy“. Pak mám pouze dvě možnosti, ze kterých vyberu tu, která je pro mě menším zlem. Mám možnost „Smlouvu“ nepodepsat, ovšem v tomto případě nezískám úvěr, neobdržím zpět složenou provizi 4.900,- Kč a ztratím čas, který jsem schůzkami ztratil. Druhou možností je ta, že předloženou „Smlouvu“ bez jakýchkoliv změn podepíši a obdržím tak peníze, na které toužebně čekám. V tento okamžik tak mám situaci vyřešenu, ovšem celý problém se posouvá do zcela jiné fáze. Jsem nucen řádně splácet poskytnutý úvěr za cenu vyšší úrokové sazby pohybující se v mnoha desítkách procent ročně. „Smlouva“ bývá velmi často jištěna ručitelem, jehož povinností je hradit splátky úvěru v případě jakýchkoli problémů se splácením ze strany žadatele o úvěr. Další možností ručení pro případ neschopnosti splácet poskytnutý úvěr přímo žadatelem o úvěr, je ručení nemovitostí.

Zprostředkovatelce jsem se omluvil s tím, že se doma poradím s manželkou a společně se rozhodneme, zda-li si půjčku skutečně vezmeme. Zprostředkovatelku jsem již dále nekontaktoval.

I když jsem v rámci svého průzkumu volal pouze na mobilní telefonní čísla uvedená v inzerátech, které mne následně odkazovaly na placené drahé telefonní linky a já jsem na tyto linky nevolal, tak krátce po ukončení hovoru na původní tel. čísla mi začaly opakovaně přicházet SMS zprávy. V těchto zprávách bylo nabízeno sjednání úvěru a získání půjčky ovšem až po zavolání na placenou linku, na kterou mne předtím odkazoval v hovoru automat. Zprávy mi přicházely z různých tel. čísel opakovaně v průběhu následujících čtrnácti dnů.

Na základě provedeného a výše popsaného průzkumu nabídky jednotlivých firem na možnost získání půjčky, nebylo možno hodnotit jednotlivé nabídky společností, neboť nebylo možno získat potřebná data bez uzavření písemného smluvního dokumentu. Z provedeného průzkumu nelze učinit ani jednoznačný závěr,

zda společnosti slibující poskytnutí půjčky skutečně půjčky poskytují, či zda se nejedná pouze o způsob, jak z důvěřivých a zoufalých lidí vylákat jejich poslední peníze za hovory na drahá telefonní čísla.

Oproti bankovním úvěrům je v nebankovní sféře pravidlem, že společnosti, nabízející úvěry, nejdříve požadují velké částky úhrad ještě před vlastním uzavřením smlouvy na poskytnutí půjčky. Platby jsou hrazeny zájemcem o úvěr předem buď s jeho vědomím, či bez jeho vědomí a to jak formou zprostředkovatelských provizí, tak i například hovory na drahá telefonní čísla. Tyto poplatky ovšem nejsou žádným způsobem zohledněny jak v RPSN sazbě, tak i ve výši poskytnutého úvěru.

b) uzavření smlouvy obsahující nejasná a nepřehledná ustanovení, případně nesrozumitelné smluvní podmínky

Zatímco v předchozím bodě byla komplikace v získání půjčky v tom, že zájemce musel před samotným uzavřením smlouvy zaplatit zprostředkovatelský poplatek, další možností, kdy mohou vznikat obtíže spojené s uzavřením smlouvy mezi zájemcem o poskytnutí finančních prostředků a společností, která poskytnutí peněz nabízí, často souvisí s vlastním zněním smlouvy, na jejímž základě může zájemce peníze získat. Společnosti nabízející úvěry a podobné další produkty využívají toho, že zájemce o půjčku se často rozhoduje ve spěchu a téměř žádný z těchto zájemců nemá právní vzdělání. Poskytovatel úvěru je ochoten půjčit peníze, ovšem pouze po podpisu velmi obsáhlé a pro laika složitým jazykem a jemu neznalým textem. Často se v textu nachází převzatá slova právního či ekonomického významu. Stává se rovněž, že se zde vyskytuje množství zkratk sloz s nejasným významem a odkazy na předchozí odstavce, články a body na jiných stranách smluv. Výsledkem toho je fakt, že žadatel o úvěr po několika složitých větách text již dále nečte a věří tomu, že osoba, která text sepisovala, je znalá a text smlouvy není pro něj, coby zákazníka, nevýhodný.

Jelikož si na tyto problémy často stěžovali nejen zákazníci, ale i občanská sdružení, která se snaží chránit žadatele o úvěr před takovými aktivitami společností, tak byl vytvořen neziskovými organizacemi „Predátorský index“. Jedná se o index, který hodnotí obsah a znění smluv, které svým zákazníkům jako zájemcům o poskytnutí úvěru, nabízí společnosti zabývající se poskytováním úvěrů. Tento index je stanovován na základě 5 kritérií. Těmito kritérii jsou:

- srozumitelnost - vyjádřena délkou smluvních podmínek a četností výskytu různých zkratk,
- přítomnost úroků z prodlení nad rámec zákonné úpravy,
- náklady na jednu zpožděnou splátku v podobě sankcí,
- cena produktu v případě řádného splácení,
- využívání či zneužívání institutu rozhodčí doložky.

Hodnoty indexu pak znázorňují postavení jednotlivých společností ve vztahu k ostatním společnostem.

O nesrozumitelnosti smluvních podmínek nebankovních subjektů oproti úvěrovým smlouvám uzavřeným s některou z bank svědčí i skutečnost, že banky, pokud mají nějaké specifické smluvní podmínky k jednotlivým úvěrovým produktům, tak tyto jsou relativně krátké a napsané dostatečně velkým písmem, které se velmi blíží vzhledu normostrany. Jednotlivá ustanovení jsou pak zřetelně oddělena a text lze snadno a důkladně přečíst. Naproti tomu úvěrové společnosti mají smlouvy velmi obsáhlé a zároveň nejsou příliš přehledné a jsou psány malým písmem, což je obtížně čitelné i pro osoby, které nemají problém se zrakem. Pokud se zmíním o konkrétním příkladu, tak například společnost Home Credit a.s., která patří mezi největší a patří mezi ty korektnější společnosti nabízejí poskytnutí úvěru a zároveň se nejedná o typický příklad menší společnosti nabízející tzv. rychlé půjčky, předkládá zájemci o půjčku návrh smlouvy, který v přepočtu na normostranu, by měl délku 48 stran. Smlouvu o takové délce by i osoba znalá práva měla potíže za 1 den přečíst a textu pak zcela porozumět. Tato společnost ovšem umožňuje seznámit se s obsahy smluv na internetu, což je pro případného zákazníka velkou výhodou, neboť se tak může seznámit s obsahem smlouvy libovolně dlouho ještě před jejím podpisem.

Většina společností, které nabízí tzv. rychlé půjčky ovšem nemá zájem se jakéhokoli hodnocení svým vlastních smluv účastnit. I zprostředkovatel či zaměstnanec společnosti, která poskytnutí úvěru nabízí často nezná obsah a význam slov uvedených ve smlouvách, případně zákazníka o významu takových slov ať vědomě nebo nevědomě mylně informuje.

Uzavřením smlouvy obsahující tak rozsáhlé smluvní ujednání zvyšuje pro zájemce o úvěr riziko, že poruší stanovené podmínky, což může mít za následek

vysoké sankce. Tyto smluvní ujednání mohou například i skýtat další podmínky, přičemž až po jejichž splnění se společnost zavazuje žadateli úvěr poskytnout. O těchto dodatečných podmínkách ovšem nebývá žadatel, někdy i záměrně, informován a může se tak stát, že uhradí různé poplatky a pak se cítí podveden, když mu není úvěr poskytnut.

Ve své osobní praxi jsem se také já setkal s obdobným jednáním. V tomto případě zájemce o úvěr kontaktoval společnost nabízející tzv. rychlé půjčky. Říkejme tomuto zájemci kupříkladu pan Novák. Pan Novák se ocitl ve složité finanční situaci a jelikož mu banky nebyly ochotny půjčku poskytnout, obrátil se na nebankovní společnost. Poskytovatel úvěru předložil k seznámení a následnému podpisu panu Novákovi smlouvu obsahující i smluvní podmínky. Ve smluvních ujednáních byla uvedena, mimo jiných, možnost hradit splátky jak převodním příkazem, tak i prostřednictvím inkasní platby. Inkasní platbu si může strhnout poskytovatel úvěru z účtu pana Nováka. Úhrada splátky půjčky se považovala, dle této Smlouvy, za uhrazenou až v okamžiku připsání částky na účet věřitele. Po seznámení se se smluvními podmínkami tuto Smlouvu pan Novák podepsal a následně obdržel i požadovanou peněžní částku.

V době, než nadešla splatnost první splátky, měl pan Novák na svém účtu k dispozici peníze v takové výši, které postačovaly na uhrazení řádné splátky. Pan Novák bohužel neměl neustálé informace o stavu účtu a neočekával žádné potíže s platbou splátky. Po několika dnech ovšem od společnosti, která mu poskytla půjčku, obdržel doporučenou zásilku obsahující výzvu k úhradě dlužné splátky a okamžité splatnosti celé poskytnuté částky i s penále, neboť řádně neuhradil splátku. Panu Novákovi tak hrozily vážné ekonomické problémy, neboť neměl k dispozici peněžní prostředky, ze kterých by mohl celou dříve poskytnou částku uhradit.

Po podání trestního oznámení na Policii České republiky bylo policisty zjištěno, že pan Novák měl skutečně k dispozici na svém účtu peníze, ze kterých si věřitel mohl kdykoli splátku formou inkasní platby strhnout, ovšem toto nebylo provedeno. Z obsahu smlouvy a dalšího šetření Policie ČR bylo zjištěno, že věřitelská společnost si touto formou **mohla** splátku strhnout formou inkasní platby, ale **učinít tak nemusela a ani tak neučinila**. Dle smlouvy se splátka považovala za uhrazenou až v okamžiku připsání částky na účet věřitele, k čemuž ovšem z výše uvedeného důvodu nedošlo. Z těchto důvodů společnost využila znění smlouvy a požadovala po panu Novákovi, jako

dlužníkovi, veškeré náležitosti jako v případě, že dlužník splátku neuhradí.

Na tomto konkrétním příkladu je patrné, že i po poskytnutí finanční půjčky, kdy vše zdánlivě funguje, se mohou vyskytnout potíže, které dlužník při podpisu smlouvy ani nepředpokládal. Z těchto důvodů je třeba se důkladně obeznámit se zněním smlouvy, kterou zájemce o úvěr podepisuje a podepisovat jen takové smlouvy, které mají jasné a přehledné smluvní podmínky.

c) uzavření smlouvy odkazující na Všeobecné smluvní podmínky

Tento způsob uzavírání smluv, nejen úvěrových, souvisí s předchozím bodem. Vlastní smlouvy, které zájemci uzavírají se společnostmi, které úvěry poskytují, obsahují často pouze základní údaje. Jsou zde vymezeny smluvní strany, případně několik hlavních bodů, ale spolu s tím i text odkazující na „Všeobecné smluvní podmínky“, případně „Všeobecné obchodní podmínky“. Ne vždy je ovšem umožněno zákazníkovi seznámit se s těmito „Všeobecnými obchodními podmínkami“, případně o to zákazník ani nežádá. Je to na škodu pro obě smluvní strany. Zákazník se nemá možnost seznámit se všemi podmínkami, za kterých smlouvu uzavírá a poskytovatel úvěru může mít komplikace s tím, že text těchto obchodních podmínek není obsahem vlastních smluv, byť i jen jako příloha, případně nejsou zákazníkem tyto „Všeobecné obchodní podmínky“ opatřeny jeho podpisy.

Obtíže mohou nastat rovněž i tehdy, když se dlužník při podpisu Smlouvy seznámí s všemi smluvními ujednáními, včetně těch, které jsou součástí Všeobecných smluvních podmínek, na které se Smlouva odkazuje, ale tyto Všeobecné smluvní podmínky neobdrží současně s vlastní smlouvou.

Zpočátku se to může zdát jako nedůležité, ovšem rád bych poukázal na příklad zkušenosti dalšího člověka, kterého v tomto případě pojmenuji Čech. Pan Čech uzavíral Smlouvu o poskytnutí úvěru s jednou z nebankovních společností. Před podpisem vlastní smlouvy se seznámil i s obsahem Všeobecných obchodních podmínek. Po podpisu vlastní smlouvy obdržel sice kopii Smlouvy, ovšem nevyžádal si také kopii Všeobecných obchodních podmínek, na které bylo ve vlastní smlouvě poukazováno.

Pan Čech úvěr několik měsíců řádně splácel. S ohledem na to, že během tohoto období překonal své osobní finanční potíže, tak se rozhodl několik splátek před ukončením splácení tohoto úvěru, úvěr předčasně doplatit. Uhradil tedy předčasně

poslední 2 splátky a byl přesvědčen, že je tím vše v pořádku. Tím spíš, když ve smlouvě, kterou měl dosud k dispozici nebyla řešena skutečnost, že dlužník svůj dluh předčasně splatí. Po několika dnech byl ovšem kontaktován zaměstnankyní věřitelské společnosti s tím, že musí uhradit navíc 3 měsíční splátky, neboť předčasným ukončením splácení porušil Všeobecné obchodní podmínky pod sankcí právě 3 splátek za předčasné zaplacení dluhu. Pan Čech tedy nemohl udělat nic jiného, než uhradit další 3 splátky, neboť jinak by mu hrozilo rozhodčí řízení, které by rozhodlo v jeho neprospěch a byl by nucen platit další související náklady.

Z tohoto příkladu je tedy patrné, že je potřeba nejen se seznámit se všemi smluvními podmínkami uvedenými ve vlastní smlouvě, ale i s podmínkami, na které vlastní smlouva odkazuje. I přes fakt, že se s těmito smluvními ujednáními obeznámíme, tak je třeba požadovat při podpisu smlouvy nejen výtisk vlastní smlouvy, ale i všech listin, na které se znění smlouvy odkazuje. Tímto způsobem lze zamezit vzniku řady nedorozumění v budoucnu.

d) uzavření smlouvy obsahující nepřiměřeně vysoké sankce a penále

Jedná se o jeden z nejčastějších způsobů „podnikání“ subjektů zabývajících se poskytováním tzv. rychlých půjček. Nepřiměřeně vysoké sankce či penále vyplývající z dříve uzavřené smlouvy o půjčce či úvěru s žadatelem o půjčku jsou součástí většiny smluv, ve kterých zájemce požaduje finanční půjčky u společností poskytujících tzv. rychlé půjčky. Sankce či poplatky bývají uvedeny jak ve „Všeobecných smluvních podmínkách“, tak i v samotné smlouvě. Často se tyto sankční poplatky ukrývají pod odbornými názvy nebo v nenápadném textu, případně malým písmem ve spodní části strany, kdy se zájemce o úvěr domnívá, že se může jednat o vysvětlivky či odkazy na zákony. Právě malý text je velmi zrádný, protože pokud zájemce je starší osobou, dostaví se k podpisu smlouvy někdy i bez dioptrických brýlí a předložený text není schopen přečíst. Přečte pouze větší písmo, případně si malé písmo může nechat přečíst poskytovatelem úvěru, což skýtá další riziko.

Poskytovatelé úvěru se velmi důkladně jistí pro případy neschopnosti zákazníka splácet jimi poskytnuté peněžní prostředky. Z těchto důvodů jsou ochotni půjčit pouze peněžní částky do 20.000,- Kč bez ručení, pouze na základě dvou předložených dokladů totožnosti. Až po ověření pravosti dokladů a skutečnosti, že dotyčný není evidován

v některém z registrů jako osoba, která měla obtíže se splácením dřívějších dluhů, tak se může rozhodnout, že peněžní prostředky zákazníkovi zapůjčí. V některých případech je dokonce postupováno zástupci takových společností takovým způsobem, že až po uzavření smlouvy navštíví zprostředkovatel žadatele o úvěr v místě jeho bydliště a teprve zde mu přislíbené peníze vyplatí. Tímto způsobem se společnost jistí, že žadatelem předložené doklady totožnosti předkládal skutečně jejich majitel a tento bydlí v místě, které uvedl do smlouvy, případně se jedná o jeho trvalé bydliště.

V případě, že zákazník požaduje větší množství peněz, poskytovatel úvěru vyžaduje zajištění této půjčky. Jednou z možností je zajištění úvěru nemovitostí, která bude popsána v dalším bodě. Další možností zajištění peněžních prostředků ze strany poskytovatele úvěru je zajištění vlastní směnkou zájemce o úvěr, případně ručením třetí osobou.

Mimo těchto způsobů zajištění půjčky si klade poskytovatel půjčky ve smlouvě další podmínky. Vedle vysokého úroku za poskytnutí úvěru, který často přesahuje 100% p.a., existují vysoké penále za pozdní splátku. Pro tyto případy bývají vedle smluvně sjednaných vysokých penále za včasné neuhrazenou splátku stanoveny i další sankce, například že půjčka je splatná ihned v případě, že dojde ke zpoždění splátky byť i o jeden den. Kromě skutečnosti, že v takovém případě je půjčka v celé výši splatná ihned, tak k tomu náleží i úhrady veškerých úroků za celé období, na které byla půjčka poskytnuta i když žadatel o úvěr s půjčkou disponoval i jen jeden měsíc. Následně je ihned firmou zaslána písemná výzva k úhradě celé této částky i s penále a dále je tento dlužník upozorněn, že v případě nevrácení peněžních prostředků bude vzniklý spor řešit rozhodce uvedený ve smlouvě.

Osoba, která by ráda chtěla předejít hrozícímu sporu je tedy následně ochotna přistoupit na vrácení poskytnuté půjčky. Zašle tedy peníze i s předpokládanými úroky společnosti a předpokládá, že je vše řádně vyřízeno. Jaké ale může být její překvapení, když se jí po delší době opět ozve společnost, od které si zájemce půjčil peníze a požaduje další peníze. Stejně překvapení následuje i tehdy, když tato osoba obdrží rozhodnutí rozhodce, ke kterému věc postoupil poskytovatel úvěru, i přes snahu dlužníka o vyřešení sporu, ve kterém je uvedena povinnost uhradit další částku, neboť zákazníkem provedená úhrada byla společností zaúčtována na nejrůznější poplatky a sankce, kterým v době podepsání smlouvy o půjčce či úvěru žadatel nevěnoval pozornost a nebyl na ně ani žádným způsobem upozorněn. Mimo dlužné

částky je dlužník dále povinen uhradit i náklady spojené s rozhodčím řízením.

Pokud na toto rozhodnutí rozhodčího soudu dlužník v krátké době nereaguje, po několika měsících může do místa bydliště dlužníka přijít pracovník exekutorského úřadu, který zajistí například finanční hotovost nebo zařízení bytu. Zařízení z bytu, kde má dlužník bydliště, pak pracovník exekutorského úřadu označí a stanoví odhadní cenu takto zajištěného zařízení. Celková dlužná částka se dále zvýší o náklady na exekuci, která se přičítá rovněž na vrub dlužníka.

Další možností je skutečnost, že dlužníkovi jsou exekutorským úřadem zajištěny všechny peněžní prostředky na účtech, i když převyšují celkovou výši dlužné částky. Z toho pak mohou pro dlužníka plynout další náklady spojené například se sankcemi za neprovedené platby, které měly být právě uhrazeny z účtů, které byly zablokovány exekutorským úřadem.

S exekucemi pak souvisí i další obtíže, které tento úkon může přinést i dalším členům domácnosti, které s dlužníkem v domácnosti bydlí. Pracovníci exekutorského úřadu totiž označí veškeré zařízení bytu či domu a další osoby, které nic nedluží, ale bydlí s dlužníkem ve společné domácnosti, musejí exekutorskému úřadu prokázat, že zajištěné zařízení domu nebo bytu nenáleží dlužníkovi, ale jiným osobám.

Na následujícím příkladu osoby, kterého jsem si pojmenoval jako pana Dlouhého bych rád upozornil na nepřiměřeně vysoké sankce, které mohou být ve smluvních ujednáních uvedeny. Pan Dlouhý uzavřel spotřebitelskou smlouvu s nebankovním subjektem. Podpisem této smlouvy pan Dlouhý souhlasil s tím, že dává souhlas věřiteli s neomezeným počtem inkasních plateb, které je oprávněn učinit a také vysokými sankčními poplatky, které je oprávněn věřitel využít v případě sebemenšího prodlení ve splácení. V této konkrétní smlouvě pan Dlouhý souhlasil s tím, že v případě zpoždění úhrady i jediné splátky o jediný den může věřitelská společnost požadovat sankční poplatek ve výši 7 měsíčních splátek a v případě prodlení delšího než 10 dní pak dokonce se sankčním poplatkem ve výši 14 měsíčních splátek a zároveň je splatný celý dříve poskytnutý úvěr. Za těchto podmínek pak věřitel poskytl panu Dlouhému půjčku ve výši 20.000,- Kč.

Po několika bezproblémových úhradách splátek se ovšem pan Dlouhý o jeden den dostal do prodlení s úhradou splátky. Ihned poté věřitelská společnost zaslala panu Dlouhému výzvu k úhradě sankčního poplatku ve výši 7 měsíčních splátek a úhradě

poskytnuté půjčky. Již v tento okamžik zároveň věřitel využil uděleného souhlasu s inkasem a z účtu si postupně strhával peníze, které byly používány nejdříve na úhradu sankčních poplatků a na vlastní úhradu původně poskytnuté částky pak již peníze na účtu pana Dlouhého nestačily. Následoval další krok věřitele, který postoupil celou věc k rozhodci, který byl ve vlastní smlouvě v rozhodčí doložce ustanoven.

V krátké době tak obdržel pan Dlouhý Rozhodčí nález, ve kterém byla stanovena jeho povinnost uhradit zbývající dluh v řádech mnoha tisíc Kč. Spolu s tímto Rozhodčím nálezem obdržel i rozhodnutí o jeho povinnosti úhrady nákladů rozhodčího řízení, které byly vyčísleny na 13.000,- Kč. Díky pomoci příbuzných se pan Dlouhý vyhnul nebezpečí exekučního řízení a veškeré takto vzniklé závazky v řádech desetitisíců Kč uhradil. Získání půjčky 20.000,- Kč jej tedy během několika měsíců přišlo mnohonásobně dráž.

Tímto příkladem bych rád apeloval na případné zájemce o poskytnutí nebankovní půjčky na důkladné seznámení se se smluvními podmínkami a nebát se odmítnout uzavřít jednoznačně nevýhodné smlouvy, neboť tímto odmítnutím si zájemce může ušetřit nejen značné obtíže při splácení takových půjček, ale i spousty peněz.

e) uzavření smlouvy s ručením nemovitostí (kupní smlouva na nemovitosti, případně doložka vykonatelnosti prodejem či převodem nemovitosti)

V případě, že žadatel o poskytnutí finančních prostředků potřebuje nutně získat vyšší půjčku v řádech desítek či stovek tisíc korun, ve většině případů bude věřitel chtít takto vysokou půjčku mít co nejlépe zajištěnu. Pro tyto případy je ke snížení rizika nesplácení půjčky pro věřitele nejvýhodnější požadovat ručení nemovitostí. Tržní cena nemovitosti může dokonce i několikanásobně přesahovat samotnou výši poskytnuté půjčky. Pokud je zájemce o půjčku ochoten a schopen ručit za případný úvěr nemovitostí, která má vyšší hodnotu než poskytnutá půjčka, téměř každá společnost či fyzická osoba zabývající se poskytováním peněžních prostředků, požadovaný úvěr poskytne. Smlouvy o poskytnutí úvěru jištěného nemovitostí jsou často podepisovány u notáře. Věřitel může požadovat i tzv. doložku vykonatelnosti, která bývá taktéž podepisována v notářské kanceláři spolu s vlastní úvěrovou smlouvou. Doložka vykonatelnosti umožňuje v případech porušení konkrétních smluvních ustanovení uvedených v úvěrové smlouvě, nabytí této nemovitosti osobou, která úvěr poskytla.

Pokud tedy po uzavření úvěrové smlouvy, která je jištěna nemovitostí, nastane jakákoli neočekávaná situace, která znemožní řádně plnit smluvní povinnosti uvedené v takové smlouvě, může nastat situace, že člověk, který získal tímto způsobem půjčku v řádech statisíců korun, přijde o byt či o dům v řádech milionů Kč.

Z vlastní praxe znám mnoho podobných případů. Jeden z takto poškozených, pojmenuji ho pro lepší orientaci např. pan Svoboda, se prostřednictvím svého známého seznámil s člověkem, který byl v malém městě znám jako velmi úspěšný podnikatel s výborným rodinným zázemím. Podnikatel se jen tak mimochodem zmínil před panem Svobodou o možnosti investování do některých svých podnikatelských činností. Pan Svoboda se po dlouhém rozmyšlení nechal zlákat možností vysokého zhodnocení svých volných finančních prostředků, ale protože byl opatrný, tak tomuto podnikateli svěřil jen několik desítek tisíc Kč. Dle podnikatele byl následně obchod úspěšný a vrátil jak původní vklad, tak i slibované vysoké zhodnocení. Tato situace se několikrát opakovala. Podobným způsobem svěřovaly podnikateli peníze i další osoby z tohoto malého města. Když pana Svobodu podnikatel oslovil s tím, že se naskytla další výhodná podnikatelská možnost, na kterou je ovšem třeba vložit větší množství peněz, pan Svoboda využil nabídky podnikatele a uzavřel se soukromým poskytovatelem finančních prostředků, na doporučení právě tohoto podnikatele, Smlouvu o půjčce na částku v řádech mnoha set tisíc Kč. Soukromý poskytovatel finančních prostředků byl tak vysokou částku ochoten poskytnout, požadoval ovšem ručení půjčky nemovitostí. Pan Svoboda s ručením nemovitostí souhlasil. V tomto případě se jednalo o rodinný dům pana Svobody, ve kterém žil společně se svojí rodinou a před několika lety svépomocí dostavěl. Ve smlouvě o poskytnutí peněžních prostředků byly sice stanoveny vysoké měsíční splátky, ovšem pan Svoboda měl od podnikatele přislíbeno za své investice, které mu poskytne právě z půjčky, za kterou ručí rodinným domem, že splátky bude hradit ze svých prostředků podnikatel. Peníze z úvěru, za které se zaručil vlastním domem následně předal tomuto podnikateli. Tento člověk skutečně i několik údajných zisků skutečně i vyplatil. Poté ovšem přestal peníze vyplácet s tím, že byl okraden. Pan Svoboda tedy najednou nebyl schopen ze svých příjmů splácet úvěr a dlužná částka spolu s nezaplacenými úroky dosáhla po několika málo měsících téměř hodnoty domu. Z důvodů neschopnosti splácet půjčku, za kterou ručil svým domem, následně skutečně o dům přišel.

V případech získávání peněžních prostředků od jejich poskytovatelů se někdy

objevují i případy, kdy zejména starší lidé uzavírají smlouvy, jejichž přesné znění jim není známo. V těchto případech plně důvěřují poskytovateli peněžních prostředků, který jim například sděluje, že si peníze půjčují a ručí za tuto půjčku nemovitostí. Tito lidé následně jim předloženou smlouvu podepíší a až dodatečně, s odstupem několika týdnů, zjistí, že nepodepsali smlouvu o půjčce, ale o prodeji této nemovitosti, jako v jednom z mediálně známých případů, který se odehrál na Pardubicku. I v těchto případech se poté hledá řešení, které by krivdu mohlo napravit, velmi těžce.

Na konkrétním případě pana Svobody jsem chtěl varovat před neuváženým zadlužováním pod vidinou vysokých zisků. Zdaleka ne vždy takové představy mají reálný základ. Většina populace nevlastní několik nemovitostí a tudíž získání půjčky, která je jistěna nemovitostí skýtá nebezpečí, že z důvodu neschopnosti splácet půjčku věřiteli připadne nemovitost, kterou ihned poté prodá, jelikož věřitel chce zpět především peníze, které poskytl.

f) uzavření smlouvy se složením zálohy a stanovením téměř nesplnitelných podmínek v krátkém čase

Rovněž i tento způsob obohacení mohou některé osoby využívat. Společnosti se po uveřejnění lákavé inzerce začínají ozývat lidé, kteří by měly zájem o získání půjčky. Často se jedná o osoby, kterým bankovní ústavy odmítly peníze poskytnout, nedošlo k uzavření žádné smlouvě a osoby tak nezískaly od banky půjčku. Tito lidé aktuálně nedisponují vysokou finanční hotovostí. Firma velmi často požaduje po zájemci o úvěr složení tzv. vratné kauce. Výše kauce se pohybuje řádově v tisících korun. Zprostředkovatelem je jim slibováno, že tato vratná kauce je pouze jištěním a poté, kdy bude úvěr řádně splacen, případně, když budou splněny smluvní podmínky, jim budou peníze z kauce vráceny zpět.

Zájemce o úvěr tuto kauci skutečně uhradí a předpokládá, že po uzavření vlastní smlouvy peníze obdrží za výhodných úrokových podmínek. I v těchto případech se pak často stává, že zájemce o úvěr – potenciální dlužník – si nepřečte konkrétní podmínky, které jsou uvedeny v jemu předkládané smlouvě, případně si tuto smlouvu přečte jen v rychlosti a tak mu unikají konkrétní podmínky, na jejichž splnění se poskytnutí úvěru váže. Takovými podmínkami může být například nutnost vlastnit účet u některé z bank v ČR, kam mají být peníze zaslány, případně zřízením inkasa k účtu, aby mohly být

splátky strhávány přímo poskytovatelem úvěru a to jak v neomezené výši takové inkasní platby, tak i neomezeného počtu opakování inkas. Další podmínkou pak může být stanovena povinnost zájemce o úvěr uhradit i další poplatky pod různými názvy a to i před tím, než jsou mu poskytnuty peníze, o které žádal, a podepsal i smlouvu. Porušení, byť jediné z podmínek, pak často bývá důvodem k vystavení sankčních poplatků poskytovatelem úvěru.

V případě, že si společnost poskytující úvěry do smlouvy stanoví pasáž například o nutnosti uhrazení poplatku za vedení vlastní úvěrové smlouvy a její uhrazení je stanoveno například do 3 dnů od podpisu smlouvy, tak tento poplatek je splatný dříve, než jsou zájemci o úvěr poskytnuty peníze, neboť v úvěrových smlouvách jsou stanoveny termíny pro poskytnutí úvěru žadateli do 7, 10 nebo dokonce 14 dnů od uzavření smlouvy.

Na osobě, kterého nazvu panem Kratochvílem, uvedu další konkrétní příklad. Pan Kratochvíl žádal o nebankovní půjčku ve výši 20.000,- Kč. Pan Kratochvíl podepsal jemu předkládanou smlouvu, ovšem až dodatečně si povšiml, že ještě před poskytnutím úvěru nebankovní společností musí uhradit této firmě „poplatek“ ve výši 3.000,- Kč a následně i částku 9.000,- Kč za „Správu smlouvy“. Z toho pak plyne, že pan Kratochvíl musel ještě před poskytnutím půjčky 20.000,- Kč zaplatit předem 12.000,- Kč na různých platbách a teprve poté mu byl úvěr poskytnut. Následně po dobu 18 měsíců pak musel splácet měsíčně 1.800,- Kč. Na tomto příkladu je tak patrné, že si půjčil vlastně pouze 8.000,- Kč a do 18 měsíců za tuto půjčku zaplatí 32.400,- Kč, tj. za jeden a půl roku více než čtyřnásobně více.

V případě, že by pan Kratochvíl nezaplatil smluvně ujednaných celkem 12.000,- Kč před poskytnutím úvěru, ale pouze část, neboť tuto hotovost například z důvodu své finanční tísně nevlastní, úvěr by mu nebyl poskytnut a již složená záloha by propadla ve prospěch společnosti nabízející úvěry, nejčastěji jako různé poplatky spojené s vyřizováním úvěru.

I na tomto konkrétním případě je patrné, jak důležité je seznámení se s obsahem smlouvy, kterou hodlá zájemce o úvěr podepsat. Je třeba si uvědomit za jak vysokou cenu je úvěr nebankovními poskytovateli nabízen.

g) Uzavření smlouvy na zprostředkování získání úvěru

Dalším způsobem vylákání peněžních prostředků od osob, které by rády získaly úvěr či půjčku pro řešení své složité finanční situace bývá ten, že společnost se zájemci o úvěr představuje jako ta, která je ochotna za určitý předem uhrazený poplatek následně úvěr poskytnout prostřednictvím své spřízněné společnosti. Ve většině případů rovněž zástupci takové společnosti zájemci o půjčku tvrdí, že tento poplatek je vratný po obdržení úvěru. Zákazník poté obdrží k podpisu smlouvu dlouhého znění, kde je ovšem uvedeno, že tato společnost pouze zprostředkuje kontakt mezi zájemcem o úvěr a společností, která úvěry poskytuje. Žadateli ovšem z nejrůznějších důvodů není úvěr poskytnut a neobdrží poté zpět ani jím složenou částku. V těchto případech se tyto společnosti zavazují vyvíjet pouze aktivitu směřující k nalezení poskytovatele úvěru. Ve smlouvách nebývají ovšem stanoveny žádné podmínky, které by stanovily rámec takové aktivity a za co jim tedy náleží odměna. Za částku několika tisíc korun tak zájemce o půjčku obdrží pouze dopis, že mu úvěr z nejrůznějších důvodů nebude poskytnut, případně součástí takového dopisu není ani žádné zdůvodnění. Zprostředkovateli úvěru ve skutečnosti tedy postačí například pouze telefonicky kontaktovat jednu jakoukoli společnost poskytující úvěry a v okamžiku, kdy tato společnost odmítne úvěr poskytnout, veškerá činnost takového zprostředkovatele končí.

Tímto bych rád upozornil na skutečnost, že každá smlouva vyjadřuje dohodu smluvních stran. V případě, že ve smlouvě jsou uváděny povinnosti zájemce o získání úvěru, lze se dožadovat i uvedení povinností na straně zprostředkovatele. Je vhodné uvést podmínky, co musí zprostředkovatel vykonat, aby mu odměna náležela.

h) Uzavření smlouvy s podpisem blankosměnky

Při podpisu úvěrové smlouvy věřitel často vyžaduje podepsání blankosměnky, ve které není vyplněno datum ani částka, která má být držiteli směnky (v tomto případě věřiteli) vyplacena. Takto podepsanou směnku má možnost poskytovatel úvěru uplatnit vůči klientovi v případě porušení podmínek uvedených ve smlouvě.

Pro věřitele je mnohem jednodušší žalovat klienta ze směnky než ze smlouvy samotné. V případě soudního rozhodování ve věci uplatnění směnky, je směnečné řízení velmi formalizováno a zákazník má ztíženou pozici oproti klasickému soudnímu sporu.

Vydá-li soud rozhodnutí, tzv. směnečný platební rozkaz, lze proti takovému platebnímu rozkazu podat námitky pouze do 3 dnů od doručení.

Při uzavírání spotřebitelských smluv se postupuje dle ustanovení Občanského zákoníka.⁵⁴ Společnosti nabízející poskytnutí úvěru či půjčky ovšem velmi často předkládají žadatelům z řad fyzických osob smlouvy, které jsou uzavírány dle Obchodního zákoníku. Dle autorova názoru poskytovatelé nebankovních půjček v případě požadavků na podpis blankosměnky, jež je součástí smluvního ujednání, využívají svého postavení a nebankovní půjčku fyzické osobě posunují do klasického obchodně-právního vztahu dvou právnických osob, kde se stává ručení blankosměnkou běžným zajišťovacím instrumentem.

---

⁵⁴ § 52 a následující zák. č. 40/1964 Sb. (Občanský zákoník)

3. OBTÍŽE A JEJICH ŘEŠENÍ V PRŮBĚHU SMLUVNÍHO VZTAHU

Obtíže se mohou v průběhu trvání smluvního vztahu objevit jak v začátku, tak kdykoliv v jeho průběhu. Největší obtíží smluvního vztahu, řešícího poskytnutí finančních prostředků nebankovními subjekty, je neschopnost tyto prostředky splácet.

Taková situace může nastat v případě nečekaného zvýšení výdajů či naopak nečekaného snížení příjmů, například v případech ztráty zaměstnání či nemoci dlužníka nebo členů domácnosti, nenadálých výdajů na opravu vozidla, havárie v domácnosti, odcizení majetku a dalších. Závažné obtíže dlužníka vznikají tehdy, pokud k vyřešení vzniklého problému nepostačí omezení osobní spotřeby či dalších zbytných výdajů. Takovými výdaji mohou být výdaje na kulturu, zrušení plánované dovolené, apod.. Řešením těchto obtíží se zabývá následující kapitola.

Z mnoha nebankovních společností, které jsou ochotny poskytnout peněžní prostředky a která je z pohledu konkrétního zájemce nejvhodnější s ohledem na dobu splácení, výši úrokových sazeb, výši splátek, výši poskytnutých prostředků a zajištění této půjčky a dalších individuálních podmínek, si tento zákazník zvolí jednu společnost, se kterou je ochoten uzavřít Smlouvu a získat tak finanční půjčku. Tento zákazník se obeznámí se smluvními podmínkami, včetně těch, které jsou psány menším písmem, případně pod čarou na konci stránky. Na základě uzavřené Smlouvy jsou zákazníkovi poskytnuty slíbené peněžní prostředky. Zákazník následně plní smluvní podmínky a hradí stanovené splátky za poskytnutou půjčku. Tyto splátky bývají nejčastěji měsíční. Po jejich úhradě zaniká smluvní vztah.

Takto lze postupovat v ideálních případech. Tyto postupy se mohou aplikovat na většinu jiných smluvních případů, například při výběru spotřebiče od několika obchodníků, případně na půjčky od bankovních subjektů, jejichž obchodní podmínky lze získat. Jak ovšem vyplývá z průzkumu popsaného v bodě 2.3 a), je velmi obtížné či dokonce nemožné nezávazně a bez prvotních nákladů porovnat nabídky jednotlivých menších společností nabízející nebankovní půjčky. Nemožnost vybrat si a poté uzavřít smlouvu na nebankovní půjčku s tím, kdo nabízí zájemci ty nejlepší podmínky, zvyšuje nebezpečí, že řešení obtížné situace bude vést zejména ke spokojenosti věřitele, nikoli

dlužníka. V této kapitole tedy uvedu možnosti řešení, jakých lze využít při obtížích se splácením v průběhu smluvního vztahu

3.1 Obtíže se splácením a jejich řešení u stávajícího věřitele

V případě, že se dlužník dostane do neočekávané či přímo bezvýhodné situace a není schopen svoji půjčku nebo půjčky splácet, snaží se s věřitelem dohodnout na odkladu splátek nebo jiném splátkovém kalendáři. Solidní věřitel obtíže dlužníka chápe a snaží se mu vyjít vstříc, aby obdržel alespoň většinu svých poskytnutých finančních prostředků zpět. Toto je ovšem ideální způsob, který ve většině případů skutečně končí k oboustranné spokojenosti. Ne všechny uzavřené smlouvy ovšem probíhají takto ideálně. V průběhu splácení se mohou naskytnout neočekávané situace, které znemožní, případně znesnadní dodržení všech smluvních podmínek na jejichž základě poskytovatel rychlých půjček peníze zapůjčil.

Pro tyto případy je ekonomickými odborníky doporučeno udržování určité finanční rezervy, která by mohla být využita právě v těchto situacích. Odborníky jsou za takovou finanční rezervu považovány nejméně 3 měsíční platy, případně taková částka, která zajistí pokrytí výdajů dané osoby po dobu nejméně 3 měsíců. Pokud dlužník žádnou takovou peněžní rezervou nedisponuje, je třeba vzniklou obtížnou situaci řešit bez meškání. V takovém případě existuje několik možností řešení této situace:

a) dohoda o odložení splátek – přeruší se splácení na určitou dobu, například po dobu 3 měsíců, apod. Tento krok umožní zákazníkovi překlenout složité období, kdy lze předpokládat, že v tomto období nalezne dlužník jinou práci a ze mzdy bude schopen pokračovat ve splátkách.

b) dohoda o snížení výše splátek a jejich rozložení do delšího časového období – toto řešení je vhodné například pro rodinu, ve které přišel jeden z několika členů domácnosti o práci a příjem, přičemž pouhé snížení výše splátek postačí k řešení vzniklé situace.

c) nahrazení předchozí smlouvy smlouvou novou s výhodnější výší rozložení splátek u stávajícího věřitele - toto řešení nebývá příliš obvyklé zejména z důvodu nevýhodnosti pro dlužníky, neboť věřitel (poskytovatel úvěru) může vzniklé situace využít a nabídnout smluvní podmínky obsahující například nižší splátky, ovšem s vyšší

úrokovou sazbou RPSN. Dále může poskytovatel úvěru požadovat poplatky spojené s uzavřením nové smlouvy, což obnáší další náklady.

d) nahrazení předchozí smlouvy smlouvou novou s výhodnější výší rozložení splátek u jiného věřitele (*refinancování*) – může se jednat o výhodné řešení vzniklého problému. Několik jiných smluv znějících na nižší částky nahradí jiný úvěr. Peníze z tohoto úvěru jsou určeny na úhradu stávajících úvěrů. Tímto způsobem se věřitel jistí, aby jeho klient použil peníze pouze či nejdříve na úhradu jeho stávajících dluhů a také, aby byl do budoucna schopen takový úvěr splácet. Dlužník může tímto řešením získat navíc výhodnější úrokové podmínky a uspořit náklady spojené s obsluhou dřívějších úvěrů.

Je třeba ovšem vzít na vědomí, že většina věřitelů si prosadila do smluvních podmínek ustanovení, která sankcionují veškeré změny v průběhu smluvního vztahu. Z těchto důvodů je třeba se obeznámit jakou sankci za konkrétní změnu smluvních podmínek může věřitel uplatňovat. Sankcionovány bývají často i případy, kdy by chtěl zákazník splatit splátky dříve, než v termínu stanoveném Smlouvou.

3.2 Předčasné ukončení splácení

Jedná se o situaci, kdy dojdou peníze a dlužník složitou situaci neřeší. Nekontaktuje žádným způsobem věřitele ani se nepokusí situaci řešit za pomoci například neziskových organizací, kde by mohl získat cenné informace a podporu.

Při ukončení splácení, i když dluh dosud nebyl zcela uhrazen, se zpočátku může zdát, že situace není tak špatná a že se vše nějak vyřeší samo. To se ovšem může pro dlužníka stát velmi nebezpečné uchláhlení. Věřitel sice nemusí ihned situaci řešit razantním způsobem, ale na toto nelze v žádném případě spoléhat.

V případě, kdy dojde pouze ke zpoždění jedné splátky, tak ani tuto situaci nelze podcenit. V tomto případě je třeba se opětovně obeznámit s obsahem smlouvy, na základě které si dlužník peněžní prostředky půjčil, zejména pak s ustanoveními hovořícími o smluvních sankcích. I v takových případech je nejvhodnější kontaktovat věřitele a informovat jej o příčině zpoždění či nezaplacení dané splátky v řádném termínu. Z důvodu snadnějšího prokazování zájmu o řešení vzniklé situace, je vhodné kontaktovat věřitele či jej informovat písemně doporučenou zásilkou, případně elektronickou poštou a uschovat si kopie těchto dopisů i s doklady potvrzující doručení

takového dopisu.

Při kontaktování věřitele je vhodné zároveň navrhnout řešení vzniklé situace (přerušeni splácení na určitou dobu, postupné splácení konkrétní nezaplacené splátky ve formě přechodného navýšení měsíčních splátek, změnu konkrétních ustanovení ve smlouvě, zejména snížení jednotlivých splátek a prodloužení doby splácení).

Pokud ovšem dlužník sám aktivně nekoná a pouze čeká jak na vzniklou situaci zareaguje věřitel, mohou nastat různé situace, z nichž žádná není pro dlužníka příjemná ani levná. Na případné zpožděné splátky, jejich neuhrazení či jiné porušení smluvních ujednání, může věřitel zareagovat v souladu s uzavřenou smlouvou a požadovat některé z těchto sankcí:

- sankční úroky či poplatky, úroky z prodlení,
- smluvní pokuta - může se jednat o částku, která je stanovena paušálně či například procenty z dlužné částky,
- smluvní pokuta může být jednorázová nebo opakovaná,
- splacení celé poskytnuté částky, včetně navýšení, předčasně nebo okamžitě,
- uplatnění blankosměnky,
- možnosti získání nemovitosti, kterou bylo za úvěr či půjčku ručeno,
- požadování plnění po ručiteli za půjčku nebo úvěr.

3.3 Postupy věřitele při vymáhání pohledávky

Jaký postup zvolí věřitel při vymáhání své pohledávky po dlužníkovi záleží pouze na něm samotném. Možností se naskytá několik. Některé z nich ovšem hraničí s lidskou etikou. Mezi standardní způsoby náleží:

- upomínka – je dlužníkovi většinou zasílána písemně, případně je vyrozuměn například telefonicky, elektronickou zprávou, osobně apod. Používá se jako první upozornění, aby byl dlužník informován o tom, že mohlo dojít k porušení smluvních ustanovení. Tento postup má za úkol spíše upozornit na možné nedopatření, ze kterého často nevyplývají ani sankce, případně nejsou věřitelem sankce uplatňovány. Předchází se tím i případnému vzniku nedorozumění. Upomínky jsou uplatňovány věřiteli v případech, že jsou uváděny ve smluvních ujednáních.

- výzva či urgence (I. nebo II.) – jedná se o další stupeň. Naznačuje se zde již existence reálného problému, který je třeba co nejdříve řešit. Již se zde objevují upozornění na případný další postup věřitele, pokud dlužník neuhradí svůj závazek. Tato urgence již bývá zpoplatněna.

- odstoupení od smlouvy, splatnost celého úvěru, uplatnění sankcí a další – v těchto případech je dlužník, v souladu s uzavřenou smlouvou povinen uhradit sankční poplatky spolu s navrácením poskytnutého úvěru, případně věci, která byla předmětem smluvního vztahu.

- soudní žaloba – k této je přistupováno za situace, kdy nebyla uhrazena celá dlužná částka spolu s příslušenstvím. Věřitel řeší pohledávku soudní cestou. Místně příslušný soud následně rozhoduje o povinnosti úhrady dlužné částky včetně penále či sankcí. K této částce pak bývají přičteny náklady soudního řízení.

V případě, že ani poté není dlužná částka uhrazena, může věřitel svoji pohledávku za dlužníka odprodat některé ze společností, které se vymáháním pohledávek zabývají. Neuhrazená dlužná částka může být následně vymáhána exekutorským úřadem. V těchto případech se ovšem tato částka zvyšuje o náklady exekučního řízení.

Některé společnosti ovšem mohou postupovat neetickým způsobem hraničícím i s trestným činem. Takové společnosti například neustále obtěžují dlužníka na různých místech a to osobně, telefonicky nebo elektronickou poštou s upozorňováním na to, že dotyčný někomu dluží peněžní prostředky. Výjimečně pak může být postupováno tak, že neznámá osoba vylepuje letáky v místě bydliště dlužníka, kde hrubým způsobem upozorňuje dlužníkovu okolí, že dotyčný jinému dluží peníze. Takovéto letáky jsou pak vylepovány například na domovní dveře dlužníka či na veřejných místech v okolí bydliště dlužníka. Tímto psychologickým nátlakem se snaží přimět věřitel dlužníka, aby své pohledávky uhradil.

V některých případech se ovšem věřitelé dopouštějí i trestné činnosti. Zejména se jedná o jednání, kdy se k dlužníkovi dostaví několik osob robustních postav a jak z jejich vzhledu, tak i z jejich jednání dlužník nabude přesvědčení, že musí zaplatit stůj co stůj, jinak se může stát něco jemu či jeho nejbližším. O takovém jednání ovšem ze strachu se často dlužníci nikomu nesvěří a věc ani neoznámí Policii ČR. V krajních případech pak dlužníci mohou řešit tuto obtížnou situaci i tím, že oni sami se dopustí

trestného činu, například vyloupením bankovního ústavu, aby mohli takovým osobám z takto získaných peněz svůj dluh uhradit.

Jak těmi etickými, tak i neetickými prostředky se věřitel domáhá úhrady nejen původní částky, ale i dalších peněžních prostředků, které plynou ze smlouvy uzavřené při poskytování úvěru či půjčky. Těmito dalšími náklady mohou být penále nebo sankce, které často původní dlužnou částku i několikanásobně navýší.

3.4 Možnosti řešení v jednotlivých fázích při neschopnosti splácet

a) Přeúvěrování

Může nastat situace, že si jednotlivec nebo i celá rodina postupně půjčí velké množství peněžních prostředků od několika subjektů. Mezi věřiteli nebývají jen banky, ale především věřitelé z mimo bankovní sféry. Jelikož se jedná o vysoce úročené půjčky, tak i jen několik málo takových úvěrů či půjček dokáže i solidně vydělávající osobu dostat do takových nesnází, že je již nedokáže sama korigovat a půjčky se svým příjmem řádně splácet.

V těchto případech lze využít možnosti uzavřít smlouvu s jakoukoli bankou v ČR, která toto sjednání umožní, a získat tak bankovní úvěr za výrazně výhodnějších smluvních podmínek, především pak úrokových. Z takové půjčky je dlužník schopen vyplatit předchozí spotřebitelské úvěry. Jeden bankovní úvěr umožňuje snížit měsíční splátky oproti dřívějším splátkám za nebankovní úvěry díky nižší roční úrokové sazbě a rozložení délky splácení do delšího období. Takto lze dosáhnout snížení měsíčních splátek až o tisíce korun měsíčně. Možnost řešit obtížnou situaci tímto způsobem je ovšem velmi omezena především v okamžiku, kdy je dlužník evidován v některém z registrů jako osoba, která měla v minulosti potíže se splácením.

b) Prodejem stávajícího majetku

Pokud je značné zatížení jednotlivců či rodin z důvodů splácení několika úvěrů a dotyčný není schopen splátky dále řádně hradit, je třeba zvážit i možnost odprodeje části stávajícího majetku. Jeho prodejem tak lze získat peněžní prostředky, které mohou být použity na splácení úvěrů. Nejvhodnější je odprodat takové věci, z jejichž prodeje lze uhradit zboží či služby, které jsme si pořídili na splátky a snížit tak i celkové úvěrové zatížení. V takových případech je třeba ovšem zohlednit i další potřebu

takového výrobku či služby, aby prodej takové věci nebyl nevhodným řešením. Je třeba brát v úvahu i celkový počet dosud uhrazených splátek, možnost prodat zboží co nejrychleji za co nejvyšší částku a s co nejmenší ztrátou.

Tímto způsobem lze výrazně eliminovat riziko pozdních úhrad splátek. Jedná se o jednu z nejjednodušších forem řešení svízelné situace, i když se o tohoto člověka jedná o těžké osobní rozhodování, neboť lidé se jen neradi zbavují oblíbených či zánovních věcí.

c) Ručení jinou osobou

Pokud nelze obtížnou situaci vyřešit některým z výše uvedených způsobů, existuje i možnost ručení či jištění za úvěry jinou osobou. Tento způsob přichází do úvahy tehdy, pokud věřitel nemá jednoznačnou důvěru v zákazníka a jeho schopnosti řádně splácet dříve poskytnutý úvěr. Věřitel tedy požaduje větší jistoty v návratnosti svých investic. Ručením další osobou se riziko neschopnosti splácet snižuje. Věřitel může vyžadovat, a samozřejmě vždy svého práva využije, hrazení smluvených splátek po tomto ručiteli.

Ručení za spotřebitelský úvěr jinou osobou může být požadováno již při žádosti o poskytnutí tohoto úvěru, případně v průběhu splácení tohoto úvěru. Není ovšem jednoduché nalézt osobu, která by byla ochotna dobrovolně s případným hrazením splátek pomoci. V praxi tímto způsobem vypomáhají dlužníkům jejich nejbližší, kterými mohou být rodiče, děti, apod. Sami tak přebírají na svá bedra závazky jiných, čímž mohou vyřešit obtížnou situaci takového dlužníka, kterému tak nehrozí, že by mohl přijít o svůj majetek z důvodu nesplácení jakékoli půjčky.

d) Dohoda s věřiteli na změnách ve smlouvě

Již v kapitole 3.1 nazvané Obtíže se splácením a jejich řešení u stávajícího věřitele byla zmíněna možnost uzavření dohody o změnách ve smlouvě, které by umožnily dlužníkovi zlepšit jeho horší aktuální situaci a zamezily prodlení s hrazením splátek. V tomto bodě bude rozvedena možnost řešení v případech, kdy existuje více věřitelů.

Když jsou vyčerpány výše uvedené možnosti řešení a dlužník stále není schopen v souladu se smluvními podmínkami dostát svým závazkům a řádně splácet úvěry a půjčky, je třeba vstoupit do jednání s věřiteli a pokusit se dohodnout na změnách smluvních podmínek. Lze vyjednávat jak o výši splátek, tak i o délce splácení, případně

úrokových sazbách. Do jednání je možno vstoupit s jedním, několika, ale i všemi věřiteli. Není vhodné se ovšem spoléhat pouze na jednoho věřitele a tím tak pouze na jednu možnost řešení obtíží. Ne vždy jsou věřitelé ochotni přistoupit na změny smluvních ujednání.

Podaří-li se uzavřít novou dohodu s některým z věřitelů a tato dohoda umožní řádně dostát všem svým smluvním závazkům, nepřináší to výhody pouze dlužníkovi, ale i věřitelům. Dlužník se nedostává do prodlení s jednotlivými splátkami a věřitel naopak peněžní prostředky sice obdrží v delším časovém období, ovšem odměnou mu může být například vyšší celková uhrazená částka zaplacená například díky vyšším úrokovým sazbám či jednorázovým poplatkům.

e) Insolvenční řízení

V současné době stále častěji nastávají situace, kdy konkrétní osoba využije široké škály možností získání úvěrů, které poté ale není schopna z různých důvodů splácet. Následně mohou nastat situace, kdy dlužník má tak vysoké závazky a malý osobní majetek, že není schopen splácet ani samotné úroky z prodlení, penále, pokuty a další. Na úhrady původních závazků pak peněžní prostředky již nestačí. Tím se zadlužení dále prohlubuje.

V takových případech bychom měli zvážit možnost využití tzv. osobního bankrotu. Jedná se o řešení takové situace prohlášením úpadku fyzické osoby podle Insolvenčního zákona. Podmínky a způsob řešení podle tohoto zákona byl rozveden v teoretické části této diplomové práce. Využívat tohoto zákona a postupovat podle něj mohou nejen fyzické osoby. Může to být pro dlužníky poslední možnost jak svoji zoufalou životní situaci vyřešit. V případě, že po několika letech splácení je dotyčnému člověku soudem odpuštěna nutnost uhrazení i zbývajících dluhů, začíná tato osoba zcela nový život. Před nabytím účinnosti tohoto nového zákona neměli předlužení lidé možnost svoji zoufalou situaci konkrétním způsobem vyřešit. Často tak ztratili jakoukoli naději, že se svých dluhů někdy zbaví, což mělo ve výsledku ten efekt, že tito lidé ztratili motivaci k jakémukoli oficiálnímu výdělku a splácení svých dluhů. Mnoho lidí pak v zoufalství řešili svoji bezvýchodnou situaci i tím, že spáchali sebevraždu. Existence dluhů pak poznamenává i nejbližší rodinu, která rovněž trpí.

Využíváním řešení úpadku podle Insolvenčního zákona získává dlužník možnost řádně se zbavit svých dřívějších dluhů. Věřitelé tímto způsobem sice neobdrží zpět

celou dlužnou částku, ovšem dlužník jim tímto způsobem splatí velkou část. Jelikož je dlužník tímto zákonem motivován aktivně splácet své dluhy, obdrží věřitelé často více peněz, než kdyby nebylo podle tohoto zákona postupováno. Řešení situace dlužníků podle tohoto zákona je výhodná také pro stát. Dlužník se snaží aktivně vyhledávat práci a není pouze evidován jako nezaměstnaný na úřadu práce. Stát tímto způsobem uspoří náklady spojené s vyplácením dávek v nezaměstnanosti a dalších sociálních dávek. Navíc získá další peníze od dlužníka a jeho zaměstnavatele ve formě daní, které jsou odváděny z dlužníkovi mzdy.

4. DOPAD RYCHLÝCH PŮJČEK NA SOCIÁLNÍ SITUACI A PSYCHICKÝ STAV DLUŽNÍKA

4.1 Dopad půjček na dlužníka a jeho okolí při neschopnosti splácet

Při získání spotřebitelského úvěru nikdo nemá úplnou jistotu, že se v průběhu splácení nevyskytnou potíže, které řádné doplacení spotřebitelského úvěru velmi ztíží či dokonce znemožní. Pro mnoho osob mohou být takové problémy pouhým začátkem obrazně řečeno pádu do hluboké propasti. Rád bych jmenoval alespoň ty nejběžnější obtíže. Jedná se například o:

a) Ztrátu zaměstnání

V případě této obtíže se může jednat jak o následek, tak i o příčinu.

Následkem ztráty zaměstnání pozbude dotčený člověk schopnost dostát svým běžným závazkům a není schopen hradit ani splátky úvěrů. To pak může být příčinou vzniku i dalších problémů, které mohou přijít ve velmi brzké době. Může následovat ztráta bydlení, rodiny a další.

Příčinou – ztráta zaměstnání může následovat až po jiných obtížích. Takovými obtížemi může být propadnutí alkoholu či jiným návykovým látkám, případně propad hazardním hrám, apod. Alkohol nebo hazardní hry slouží k tomu, aby dlužník zapomněl na své problémy spojené s dluhy nebo se snaží pomocí sázení a hazardních her “vyhrát“ hodně peněz, aby měl na splátky svých dluhů. Místo toho se dostává do ještě větších dluhů. Přestane mít motivaci vykonávat řádně své pracovní povinnosti, nebo rovnou přestane chodit do práce úplně. Zaměstnavateli tedy většinou nezbude nic jiného, než s takovým člověkem ukončit pracovní poměr.

b) Ztráta životní úrovně

Nejčastějším následkem půjček a jejich neschopnosti je splácet, je ztráta životní úrovně jedince či celé rodiny. Ta se projevuje jak ve snížení všech nákladů na život, počínaje jídlem, přes bydlení až po omezení či úplnou eliminaci koníčků, zábavy či zlovyků, jako např. kouření. Nejhuře nesou ztrátu životní úrovně děti, kterým se velice špatně zdůvodňuje, proč nemohou mít nové oblečení či více hraček.

c) Rozpad rodiny

Půjčky a jejich neschopnost splácení se projevuje velice často v rodinných vztazích, zejména v manželství. Může nastat situace, kdy jeden z manželů bez vědomí nebo i přes nesouhlas druhého z manželů požádá o spotřebitelský úvěr, který mu je následně poskytnut. Spory v rodině se začínají stupňovat, když jej použije jen pro svoji potřebu bez ohledu na potřeby ostatních členů domácnosti či dopady na ně. Vážné spory vznikají zejména tehdy, když rodina není schopna takový úvěr splácet. Důsledkem jsou častější a vážnější slovní konflikty, které mohou přerůst i ve fyzické násilí v rodině a vše může nakonec vyvrcholit rozpadem rodiny, nejčastěji rozvodem. Rozpadu rodiny většinou předchází i ztráta životní úrovně. Manželé se však často snaží, pokud je to v jejich možnostech, řešit své problémy se splácením půjček a snížením životní úrovně dalším „vedlejším“ zaměstnáním, na úkor svého volného času a času věnovaného rodině. Tím velice trpí nejen rodina, ale i dlužníci samotní. Vznikají opět spory v rodině, které mohou v extrémním případě také vést až k rozpadu rodiny.

Spory mohou vznikat rovněž i v okamžiku, kdy manželé získají společně půjčku či spotřebitelský úvěr, ale pak nejsou schopni či ochotni se dohodnout na tom, kdo a jakým způsobem bude dluh splácet.

Spory v rodině a následný rozpad rodiny je velkou zátěží nejen pro manžele a jejich blízké příbuzné, ale zejména pro děti, které rozpadem trpí nejvíce. Může se to projevit změnou chování dětí, změnou prospěchu ve škole (k horšímu), úteků z domu apod.

d) Ztráta či nezájem příbuzných a známých

V případě, kdy se dlužník dostane do takové situace, kdy mu již jeho příjmy nestačí na pokrytí dluhů a bez ručení nedostane další půjčky od nebankovních subjektů, je jednou z prvních cest k získání finančních prostředků půjčka, nejčastěji od nejbližších příbuzných – rodičů, dětí, sourozenců, či od blízkých přátel.

Neshody mezi dlužníkem a jeho příbuznými či přáteli začínají vznikat v okamžiku, kdy dlužník už opravdu nemá jinou možnost, jak se dostat k finančním prostředkům. Nemá dostatek vlastního majetku a potřebuje pro získání nového úvěru ručení, kdy cestou je oslovit příbuzné či známé a žádat je o ručení osobně či jejich nemovitostí. Avšak často se stává, že dlužník své příbuzné a známé „obtěžuje“ neustálými žádostmi o půjčky a ti se začnou dlužníkovi vyhýbat či se nechají zapírat.

Členové rodiny i známí mohou mít již také negativní zkušenosti s dlužníkem z minulosti a nemají zájem mu půjčku či ručení poskytnout. Tohle je dle mého názoru jedna z nejčastějších příčin rozpadu rodiny či přátelských vztahů.

Samozřejmě jinou variantou rozpadu rodinných či přátelských vztahů je, že dlužník je donucen vynaložit na úhradu svých dluhů více práce a najde si další zaměstnání. Jak jsem již psal výše, může to mít dopady jak na rozpad nejbližší rodiny, tak na další příbuzné a známé. Dlužník může začít odmítat účast na aktivitách, jichž se účastní i příbuzní a známí, zejména z nedostatku volného času. Při dlouhodobých neúčastech na rodinných či společenských akcích může ztratit cenné kontakty a postupně přestává být na tyto akce zván.

Další situace může nastat tehdy, když se dlužníci sice společných akcí, se svými příbuznými a známými, účastní, ale hlavním tématem hovorů s dlužníky je způsob řešení jejich obtížné situace. Výsledkem takových hovorů může být nechuť ostatních situaci dlužníka poslouchat nebo dokonce řešit.

e) Dluhová past

Jedná se o situaci, kdy z důvodu vysokého počtu spotřebitelských úvěrů nebo půjček nebo z důvodu vysokých splátek těchto úvěrů nastává okamžik, že dlužník není schopen tyto půjčky řádně splácet, nemá vlastní majetek, za který by mohl umořit alespoň část svých závazků a dostává se do prodlení se splátkami. Tato situace je velmi stresující jak pro vlastního dlužníka, tak pro jeho nejbližší. Dlužník propadá zoufalství, dostává se do dluhové pasti a situaci již není schopen sám zvládnout. Tato situace pak ovlivňuje celou řadu dalších životních rozhodnutí dotyčné osoby.

f) Propad hazardním hrám či návykovým látkám

Osoba již propadá zoufalství kvůli své finanční situaci a není schopna tyto obtíže řešit rychle a sama. Mnoho takových osob pak podlehně pocitu beznaděje. Pro tohoto člověka se zdá být poslední nadějí účast v hazardních hrách. Od nich si pak slibují, že rychle a jednoduše bude situace vyřešena, když v těchto hrách uspějí. I po několika neúspěších například na výherních hracích automatech takový člověk stále vidí naději, že bude mít přece jen štěstí a on vyhraje. Zkouší to tak stále znovu a znovu a tím se více a více zadlužuje.

V případě, že se na počátku skutečně dostaví nějaký menší úspěch, tak to bývá pro dlužníka znamením, že má štěstí a zkouší své štěstí ve hře stále znovu. Situace se

ovšem po chvíli změni a kromě původní výhry prohraje postupně takový člověk i další peníze.

Od takových způsobů řešení svých dluhů je pak kousek k závažné kriminalitě či k užívání návykových látek, které taková osoba začíná stále častěji vyhledávat, aby unikla nutnosti neustále myslet na své dluhy a řešit způsoby jejich úhrady. Nejdostupnější a nejčastěji využívanou návykovou látkou je alkohol, jehož konzumace má vliv nejen na psychický stav dlužníka, ale i na jeho sociální postavení a zdravotní stav.

g) Ztráta bydlení

Tento stav souvisí s předchozími situacemi. V případě, že má dlužník mnoho závazků, řeší často vzniklou situaci nelogicky. Stává se, že přestane hradit náklady spojené s bydlením a pokouší se tyto ušetřené peníze dávat tomu věřiteli, který urguje platby nejčastěji, případně na dlužníka apeluje jinými způsoby. Následkem tohoto jednání je pak v krajním případě vystěhování z bytu pro neplacení povinných plateb a také záloh za energie. Pokud dlužník vlastní nemovitost, ve které bydlí, věřitel velmi často postupuje tak, aby takovou nemovitost zajistil a z jejího prodeje pak uspokojil svoji pohledávku.

Z dlužníka se v nejhorším případě může stát bezdomovec, čímž se dostává na úplné dno společnosti a schopnost splatit dluhy se stává v podstatě nemožnou.

h) Dno společnosti a nezájem dlužníka věc sám řešit

Do této situace se může dostat dlužník, který původní situaci podcenil. Snáze se do této situace může dostat osoba, která zažila některé z výše uvedených bodů. Zda se dostane až na okraj společnosti ovšem záleží na mnoha faktorech, kterými jsou například psychická odolnost jedince, snaha řešit existující problémy, pomoc rodiny a nejbližších osob. V okamžiku, kdy se od dlužníka odvrátí jeho nejbližší, on sám nemá snahu vzniklou situaci aktivně řešit, ztratí bydlení a existují i další potíže, které znesnadňují řešení situace, může se dlužník dostat na okraj společnosti. V takové situaci poté ztrácí zájem svůj život aktivně ovlivňovat a z obtížné situace se tak dostat. Po delší době, kterou tímto pasivním způsobem prožije, již nemívá zájem a ani o pomoc, která mu může být nabízena jinými osobami nebo občanskými sdružením.

4.2 Dopad půjček z ekonomického hlediska

Žádná půjčka není zdarma. Na toto je třeba myslet při rozhodování o tom, zda si peníze půjčit. Bankovní domy nabízející spotřebitelskou půjčku či úvěr požadují úrokovou sazbu ve výši nejméně 15% RPSN. Nebankovní půjčky se pak pohybují v řádech desítek či dokonce stovek procent RPSN úrokové sazby. Je třeba si tedy rozmyslet, jestli například věc, kterou si chci koupit prostřednictvím takového spotřebitelského úvěru, je natolik důležitá, abych ji zaplatil třeba i několikrát. Splátky za takovou půjčku mohou neúměrně zatížit rodinný rozpočet a znesnadňují tvorbu finančních rezerv pro případy nenadálých výdajů. Těmito výdaji mohou být například drobné domácí havárie, opravy, zajištění pro případ pracovní neschopnosti, atd.

V takových okamžicích se stává situace rodiny velmi nebezpečnou a složitě se hledá řešení takové situace v případě, že tato rodina nemá žádné nebo má nedostatečné úspory. Čerpáním jedné půjčky můžeme ovlivnit chod domácnosti i na několik let. Dotyčný člověk se může tímto způsobem jednoduše dostat do dluhové spirály, ze které se velmi složitě hledá východisko.

Je třeba vzít na vědomí skutečnost, že i poskytování půjček či úvěrů je formou podnikání, jejímž hlavním cílem je pro takto podnikající osobu dosažení zisku. Z těchto důvodů společnosti i fyzické osoby, které úvěry nabízejí, mají zájem, aby jim peníze zisk přinášely.

Pro společnost je samozřejmě vhodné, aby spotřebitelé využívali možností čerpání spotřebitelských úvěrů neboť to stimuluje poptávku po výrobcích a službách. Na druhou stranu toto přináší i různá rizika plynoucí z každé uzavřené spotřebitelské smlouvy. Je vysoce nebezpečné a nezodpovědné, když jedinec či rodina, po uhrazení všech svých nákladů včetně splátek úvěrů, nedisponuje dostatečnými prostředky, které by tomuto člověku či rodině zajistili důstojný život.

4.3 Dopad půjček ze sociálního hlediska

Sociálním hlediskem v této diplomové práci chápu postavení osoby v sociální struktuře, která možnosti získání spotřebitelského úvěru využila a dále také jaký vliv má čerpání tohoto spotřebitelského úvěru na postavení jedince i jeho nejbližší rodinné příslušníky ve společnosti.

Postavení člověka ve společnosti je dáno nejen jeho chováním, ale zejména

vzděláním a vykonávaným zaměstnáním. Stačí jedna neopatrná rychlá půjčka a i z velmi seriózního člověka se může rázem stát nedůvěryhodná osoba zapsaná v centrálním registru dlužníků. Dopad půjčky na dlužníka a jeho psychiku může mít nedozírné následky. Jak jsem již zmínil, může přijít nejen o zaměstnání či o rodinu a bydlení, ale může se to velmi odrazit jak v jeho zdravotním stavu, tak zejména v jeho psychice. Velice často pak musí dlužník vyhledat pomoc psychologa či psychiatra, pokud problémy rovnou neřeší např. požíváním většího množství návykových látek, či krajním řešením, sebevraždou.

Tzv. rychlé půjčky mohou sice krátkodobě pomoci ve splnění konkrétních přání nebo k odvrácení sankcí plynoucích z dřívějších smluv, ovšem je třeba vyhodnotit, zda krátkodobým prospěchem si naopak neuškodí.

Potíže se splácením nejrůznějších půjček či úvěrů se také nepříznivě projevují v psychickém stavu jak samotného dlužníka, tak i celé jeho rodiny a nejbližších. Na dotyčného působí stres, který poté výrazně ovlivňuje chování a rozhodování dotyčné osoby, případně i jeho blízkých. Účinky stresorů na psychickou pohodu a zdraví ovlivňuje, mimo jiných, rovněž i místo člověka v sociální struktuře. Opora, která se jedinci dostává od druhých osob, skupin a širší společnosti, může ovlivnit způsob, jakým se vyrovnává s náročnými situacemi, a tím i jeho duševní pohodu a zdraví. Zdroje sociální opory obsahují šest hlavních kategorií:

- rodinu,
- blízké přátele,
- sousedy,
- spolupracovníky,
- komunitu,
- profesionály.

Problematiku spotřebitelských úvěrů je třeba brát nejen jako problém ekonomický, ale rovněž i sociální. Obě tyto oblasti spolu velmi úzce souvisí. Pomoc nalézt ekonomické řešení vzniklého problému pomůže dlužníkovi nejen po ekonomické stránce, ale i po stránce psychické a sociální. Výrazně se tím zlepší vlastní psychické rozpoložení dotyčné osoby. Jeho nejbližší okolí pak tuto změnu pocítí změnou v chování tohoto člověka.

Pokud již problémy dlužník nezvládne, existuje reálné nebezpečí, že se buď psychicky zhroutí nebo bude chtít situaci vyřešit v daném okamžiku tím nejjednodušším způsobem – sebevraždou. Po psychické stránce je důležité uvědomit si existující problém. V tomto mohou pomoci jeho nejbližší či odborníci. Není se třeba stydět a vyhledat odbornou pomoc psychologa či psychitra. S touto pomocí lze zlepšit psychický stav a na problém se podívat trošku jiným způsobem. Lze tak nalézt snáze řešení existujícího problému.

5. Možnosti budoucí regulace na trhu nebankovních půjček

V poslední době se dostává problematika nebankovních půjček stále více do povědomí občanů. I když problémy se vyskytují v této oblasti vyskytují dlouhodobě, ovšem až po opakovaných upozorněních ze strany neziskových organizací se o tuto oblast začali zajímat novináři. Smutné a často zoufalé příběhy osob, které na půjčky u nebankovních společností doplatily a často tak přišly o všechn svůj majetek, oslovily prostřednictvím médií širokou veřejnost a tak se o tuto oblast začali zajímat i představitelé politických stran.

V době sepisování této práce není o konkrétních krocích k omezení podnikání v tomto sektoru ještě rozhodnuto, ale rád bych zmínil alespoň několik návrhů. Dle mého názoru, každý krok, který stanoví tomuto odvětví podnikání konkrétní hranice, je dobré. Je potřeba mít stanoveno ještě přísněji a podrobněji co ještě lze považovat za řádnou podnikatelskou činnost a co již nikoli. Média interpretovala několik návrhů, ze kterých bych jmenoval alespoň následující:

Stanovení maximální roční procentní úrokové sazby ze spotřebitelského úvěru

S tímto návrhem přišla jedna z parlamentních politických stran, ovšem žádné reálné šance na schválení nemá, neboť by tímto způsobem byla výrazně omezena tvorba volných cen a fakticky i možnost svobodně vykonávat podnikatelskou činnost.

Omezení neodvolatelnosti rozhodnutí v rámci rozhodčího řízení k civilnímu soudnímu řízení

Tento návrh reaguje na skutečnost, že při uzavírání spotřebitelských úvěrů jsou často součástí těchto smluv i tzv. rozhodčí doložky. Ve smlouvách bývá uveden konkrétní rozhodce či rozhodčí soud, který má případný budoucí spor řídit. Jelikož velmi často je rozhodcem jmenován člověk spřízněný s věřitelským subjektem, tak je jinými politiky navrhováno omezit nepřezkoumatelnost rozhodnutí rozhodce či rozhodčího soudu soudem nezávislým. V tomto případě ovšem někteří odborníci varují před možným zahlcením soudů, neboť by hrozilo, že každý neúspěšný účastník rozhodčího řízení by se obrátil na civilní soud.

Zamezit uvádění rozhodčích doložek do spotřebitelských smluv

Všechny případné spory by rozhodoval místně příslušný civilní soud. Zastánci tohoto návrhu argumentují především tím, že rozhodčí řízení bylo přednostně určeno pro rozhodování obchodních sporů právnických osob.

Stanovení přísnějších podmínek stanovování rozhodce

Nyní může vykonávat funkci rozhodce téměř kdokoli, neboť existují pouze obecná omezení věkem či přičetností. Ze současných zákonných úprav nevyplývá ani nutnost, aby rozhodce měl alespoň obecné právní vědomí. V návrzích se tedy vyskytují požadavky na zpřísnění podmínek výkonu rozhodce. Takovými návrhy je například ten, že funkci rozhodce by mohla vykonávat pouze osoba, která má například právnické vzdělání či vykoná určitou zkoušku. Zkouška by pak měla být zejména z právní oblasti.

Povinnost uzavírat veškeré smlouvy, jejichž předmětem je poskytnutí peněžních prostředků fyzickým osobám výhradně podle Občanského zákona

Toto ustanovení by zamezilo možnostem volby způsobu uzavírání smluv mezi fyzickými a právnickými osobami při poskytování úvěrů či půjček. Poskytovatelé půjček současnou právní úpravu využívají k tomu, že poskytují půjčky na základě uzavřených smluv dle Obchodního zákoníku. Tím de facto krátí na právech zájemce o půjčky, neboť Obchodní zákoník neposkytuje takovou právní ochranu fyzickým osobám, jakou jim v těchto případech poskytuje Občanský zákoník.

Možnost odstoupení od smlouvy

Na konci měsíce února 2010 schválila vláda ČR návrh zákona O spotřebitelském úvěru. Tento návrh slibuje větší ochranu klientů využívajících možnost získávání finančních prostředků ze spotřebitelských úvěrů.⁵⁵ V tomto návrhu je uvedena možnost dodatečného odstoupení od smlouvy a to do 14 dnů od uzavření smlouvy. Zároveň umožní spotřebiteli posoudit, zda nabízený spotřebitelský úvěr odpovídá jeho potřebám

---

⁵⁵ <http://www.novinky.cz/domaci/192909-navrh-zakona-o-spotrebitelskem-uveru-slibuje-vetsi-ochranu-klientu.html> , 10. 3. 2010

a aktuálním finančním možností.

Naopak společnosti zabývající se poskytováním spotřebitelských úvěrů by musely poskytovat spotřebiteli všechny významné informace v rámci reklamy nebo nabídky. Veškeré informace by měly být v textu uváděny stejnou velikostí. V současné době je část textu uváděna malými písmeny, což je velmi snadno přehlédnutelné. Informace ke spotřebitelskému úvěru by měly být uváděny i v samotné smlouvě. V případě schválení tohoto vládního návrhu, bude muset věřitel ještě před uzavřením spotřebitelského úvěru, zájemci o spotřebitelský úvěr vysvětlit vše tak, aby byl spotřebitel schopen posoudit, zda smlouva odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Předčasné splacení úvěru by bylo možné. Věřiteli by mohlo být přiznáno pouze právo na odškodnění případných spravedlivých a objektivních nákladů spojených s předčasným splacením úvěru. Firmám by pak v případě porušení takto schváleného zákona hrozila pokuta až do výše 5.000.000,- Kč.

Firmy poskytující úvěry by musely povinně rovněž posuzovat u jednotlivých žadatelů, zda jsou vůbec schopni spotřebitelské úvěry hradit.

ZÁVĚR

Problematika peněžního trhu a půjček samotných je velice obsáhlá nemohla být v této diplomové práci kompletně obsažena. Proto jsem se zaměřil na půjčky na mimobankovním trhu poskytované nebankovními subjekty fyzickým osobám, které jsou známy rovněž i pod názvem „rychlé půjčky“.

Cílem této diplomové práce bylo provést průzkum v oblasti poskytování tzv. rychlých půjček a zjistit obecné podmínky, jejichž splnění je nutné k tomu, aby mohl zájemce úvěr získat. Dále bylo cílem porovnat nebankovní půjčky dle jejich podmínek splácení, výše úrokových sazeb, výše splátek, výše poskytnutých prostředků, zajištění této půjčky a dalších individuálních podmínek. Na tomto základě bylo cílem upozornit nejen na komplikace související se získáním půjčky, ale zejména na problémy související s neschopností splácet zapůjčené finanční prostředky. Významným aspektem bylo v tomto průzkumu moje postavení jako žadatele o půjčku v situaci slabšího účastníka smluvního vztahu. Velkým úskalím bylo zjištění informací o půjčce vůbec a naprostá nemožnost seznámit se předem s písemným zněním smlouvy.

Teoretická část přibližuje obecný výklad peněžního trhu, základních pojmů, souvisejících zákonů a centrálních registrů dlužníků. Obecně popisuje půjčku, faktory a možnosti jejího získávání a podrobně se zaměřuje na druhy nebankovních úvěrů a typy osob, které tyto nebankovní půjčky nejčastěji využívají.

V praktické části jsem pro analýzu rychlých půjček využil metodu osobního průzkumu, kdy jsem kontaktoval, dle inzerátů z reklamních novin, nebankovní poskytovatele finančních půjček fyzickým osobám. Rovněž tak jsem rozvedl postavení obou smluvních stran při poskytování nebankovních půjček a poukázal jsem na nerovné postavení těchto smluvních stran, přičemž slabším účastníkem se ve většině případů stává zájemce o získání peněžních prostředků, budoucí dlužník. Také jsem prokázal skryté náklady, které je zájemce o úvěr nucen vynaložit ještě před získáním úvěru. Jedná se například o telefonování na drahé telefonní linky, poplatky za zprostředkování půjčky jiným subjektům apod. Veškeré tyto poplatky výrazně navyšují vlastní dluh a úvěry tak prodražují.

Rovněž jsem uvedl několik konkrétních příkladů získaných z vlastní praxe,

jejichž cílem je upozornit a varovat před konkrétními riziky vznikajícími na základě uzavřených smluv na poskytnutí nebankovních půjček. Varuji před využíváním institutu rozhodčí doložky ze strany nebankovních společností, čímž upozorňuji na možné znevýhodnění dlužníka.

Význam diplomové práce spatřuji zejména v tom, že rizika uvedená v praktické části této diplomové práce upozorňují dlužníky na nebezpečí v případě, když budou odkládat řešení při vzniku potíží se splácením úvěru a varují před nebezpečím, které může z této situace vyplynout.

Smyslem této diplomové práce bylo upozornit před neuváženým zadlužováním fyzických osob, především pak u nebankovních subjektů nabízejících tzv. rychlé půjčky a navrhnout či doporučit taková opatření, která by zamezila postavení dlužníka, co by slabšího účastníka smluvního vztahu.

V této diplomové práci se také zabývám dopadem rychlých půjček na sociální situaci a psychický stav dlužníka. Rozvedl jsem nejběžnější obtíže dopadu půjček na dlužníky a jejich rodinné příslušníky v případě neschopnosti půjčky splácet.

V poslední kapitole diplomové práce jsem zmínil možnosti budoucí regulace na trhu nebankovních půjček, zaměřující se zejména na posílení postavení slabšího účastníka smluvních vztahů, tj. dlužníka.

I když se mi zcela nepodařilo získat všechna potřebná data potřebná k porovnání půjček poskytovaných nebankovními subjekty, přesto mohu říci, že se mi hlavní cíl diplomové práce podařilo splnit a na základě zjištění doporučit a navrhnout několik základních zásad, jak minimalizovat rizika uzavření nevýhodných smluv z tzv. rychlých půjček.

RESUMÉ

V této diplomové práci jsem provedl průzkum v oblasti poskytování tzv. rychlých půjček a dále jsem se zabýval zjišťováním obecných podmínek, jejichž splnění je nutné k tomu, aby mohl zájemce úvěr získat. Dále jsem v této práci upozornil nejen na komplikace související se získáním půjčky, ale zejména na problémy související s neschopností splácet zapůjčené finanční prostředky. Významným aspektem bylo v tomto průzkumu moje postavení jako žadatele o půjčku v situaci slabšího účastníka smluvního vztahu.

Pro analýzu rychlých půjček jsem využil metodu osobního průzkumu, kdy jsem kontaktoval, dle inzerátů z reklamních novin, nebankovní poskytovatele finančních půjček fyzickým osobám.

Smyslem bylo upozornit před neuváženým zadlužováním fyzických osob, především pak u nebankovních subjektů nabízejících tzv. rychlé půjčky a navrhnout či doporučit taková opatření, která by zamezila postavení dlužníka, co by slabšího účastníka smluvního vztahu. Prokázal jsem i skryté náklady, které je zájemce o úvěr nucen vynaložit ještě před získáním úvěru.

Význam této diplomové práce spatřuji zejména v tom, že rizika uvedená v praktické části upozorňují dlužníky na nebezpečí, spojené s neschopností splácet.

I když se mi zcela nepodařilo získat všechna potřebná data potřebná k porovnání půjček poskytovaných nebankovními subjekty, přesto mohu říci, že se mi hlavní cíl diplomové práce podařilo splnit a na základě zjištění doporučit a navrhnout několik základních zásad, jak minimalizovat rizika uzavření nevýhodných smluv z tzv. rychlých půjček.

ANOTACE

V této diplomové práci byl proveden průzkum v oblasti poskytování nebankovních půjček, tzv. rychlých půjček. Pro analýzu rychlých půjček byla využita metoda osobního průzkumu, kdy jsem kontaktoval, dle inzerátů z reklamních novin, nebankovní poskytovatele finančních půjček fyzickým osobám. Na základě dalších zjištění bylo navrženo několik způsobů jak minimalizovat rizika uzavření nevýhodných smluv z tzv. rychlých půjček.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dlužník, dopad půjček, obtíže se splácením, rychlá půjčka, smlouva, úvěrový registr, věřitel.

ANNOTATION

This theses deals with recognition of nonbank's loans so called quick loans. Personal research has been used for analysing and people lending money at interest have been contacted. The contacts has been taken especially from advertisements. Different ways of how to minimize risks from inconvenient contracts called quick loans has been proposed according to the results.

KEYWORDS

Pledger, impact on loans, difficulties with payment, quick loan, contracts, credit register, creditor.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERATURA A TIŠTĚNÉ ZDROJE

1. Zákon č. 140/1961 Sb. (Trestní zákon).
2. Zákon č. 141/1961 Sb. (Trestní řád).
3. Zákon č. 40/1964 Sb. (Občanský zákoník).
4. Zákon č. 455/1991 Sb. (Živnostenský zákon).
5. Zákon č. 513/1991 Sb. (Obchodní zákoník).
6. Zákon č. 21/1992 Sb. (O bankách).
7. Zákon č. 6/1993 Sb. (Zákon o ČNB).
8. Zákon č. 216/1994 Sb. (O rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů).
9. Zákon č. 321/2001 Sb. (O některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru).
10. Zákon č. 182/2006 Sb. (Insolvenční zákon).
11. Zákon č. 40/2009 Sb. (Trestní zákoník).
12. Usnesení Ústavního soudu ČR ÚS 242/2000.
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 21 Cdo 1484/2004.
14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 22 Cdo 752/99.
15. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 5 Tdo 1282/2004.
16. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR č. 4 Tz 6/2001.
17. BOUDON R., BESNARD P. a kol., překlad JOCHMANN, V. *Sociologický slovník*, 1. české vydání, Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc 2004. 253 s. ISBN 80-244-0735-3.
18. GAVORA, P., *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno: PAIDO, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
19. CHYTILOVÁ, D., ZIKA, M. a kol. *Spotřebitelské úvěry a neschopnost splácet dluhy – vybrané otázky*. Praha: Občanská poradna Jižní Město, o.s. Společnou

cestou, 2006.

20. Kolektiv autorů. *Půjčujte si s rozumem! Praktická příručka pro osobní finance*. Olomouc: Sdružení SPES 2007.
21. KUČHTA, J., KALVODOVÁ, V., ZEZULOVÁ, J. *Trestní právo hmotné*, Masarykova univerzita, Brno 2003, ISBN: 80-210-2530-1.
22. LIŠKA, V. a kol. *Makroekonomie*, 1. vydání, Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING 2002. 554 s. ISBN 80-86419-27-4.
23. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. vydání, Praha: Academia 1997. 336s. ISBN 80-200-0628-1.
24. PETRŽELOVÁ, J. *Encyklopedie ekonomických a právních pojmů pro školy a veřejnost*. 1. vydání, Praha: Linde Praha, a.s. 2007. 287 s. ISBN 978-80-7201-643-3.
25. SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Alternativní způsoby řešení obchodních sporů*, 1. vydání, Ostrava: KEY Publishing s.r.o. 2007. 179 s. ISBN 978-80-87071-14-4.
26. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád, komentář – díl I.*, 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2008. 1501 s., ISBN 978-80-7400-043-0.
27. Zpráva České obchodní inspekce.
28. Zpráva Ministerstva pro místní rozvoj.
29. Inzerce v reklamním tisku vydávaných OD Kaufland, vydání platné pro období 11.7.-17.7.2009 pro prodejny v Brně.
30. Deník E15 ze dne 26.2.2009, strana 1, strana 6.
31. Noviny Dnes ze dne 10.11.2009, sešit B, strana 1.

JINÉ ZDROJE

32. www.cbcb.cz , 17.11.2009
33. www.llcb.cz , 17.11.2009
34. www.solus.cz , 17.11.2009
35. <http://www.rodina.cz/clanek2920/htm> , 17.11.2009

36. <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/clanek.phtml?id=639646> , 17.11.2009
37. <http://rychla-pujcka.com/pujcka> , 17.11.2009
38. <http://www.spotrebitele.info/spotrebiteleske-uvery> , 17.11.2009
39. <http://www.novinky.cz/ekonomika/finance/184914-urady-varuji-pred-zralocimi-pujckami-ktete-mohou-klienty-ozebracit.html> , 21.11.2009
40. <http://www.novinky.cz/ekonomika/185195-dotaz-na-pujcku-po-telefonu-muze-prijit-na-tisice-varuje-sos.html> , 24.11.2009
41. <http://www.novinky.cz/ekonomika/186120-o-bankrot-pozadalo-o-75-procent-vice-subjektu-nez-loni.html> , 9.2.2010
42. <http://www.novinky.cz/ekonomika/finance/190195-soudy-si-berou-na-muskulichvarske-smlouvy-o-pujckach.html> , 9.2.2010
43. http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/centralni_registr_uveru/index.html , 20.2.2010
44. <http://www.novinky.cz/domaci/192909-navrh-zakona-o-spotrebiteleskem-uveru-slibuje-vetsi-ochranu-klientu.html> , 26.2.2010
45. <http://www.nuov.cz/financni-gramotnost-novy-prvek-skolni-vyuky> , 4.3.2010
46. http://www.mojepujcka.cz/?utm_source=&utm_medium=SM_ppc&utm_term=pujcky&utm_content=Pujcka&utm_campaign=Pujcky , 4.3.2010
47. <http://www.unicreditleasing.cz/cz/uvod.html> , 4.3.2010
48. <http://www.unicreditleasing.cz/cz/spolecnost/tiskove-zpravy/407.html> , 4.3.2010
49. <http://www.bbfinance.cz/leasing/> , 4.3.2010

SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. – a podobně

a. s. – akciová společnost

BRKI – bankovní registr klientských informací

CRÚ – Centrální registr úvěrů

č. – číslo

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

fin. – finanční

Kč – Korun českých

např. – například

NRKI – nebankovní registr klientských informací

Obch. – obchodní

OSŘ – občanský soudní řád

p.a. – roční úroková sazba

RPSN – roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr

sb. – sbírka (sbírka zákonů České republiky)

SMS – krátká textová zpráva na mobilní telefon

TZ – Trestní zákoník

tj. – to jest

tzv. – takzvaný

Z. – zákon

zák. č. – zákon číslo

SEZNAM PŘÍLOH

1. Reklamní a inzertní noviny vydané OD Kaufland, vydání platné pro období 11.7.- 17.7.2009 pro prodejny v Brně.

ABECEDA NÁPOJŮ

Martini

= nejprodávanejší vermut

Aperitiv podávaný chlazený s kolečkem citronu, pomeranče nebo jiného ovoce – s množstvím ledu a trochou sodovky. První co Vás napadne, je Cinzano nebo Martini.

Mistr míchač Alessandro Martini a vinařský odborník Luigi Rossi vyrobili v roce 1863 u Turína v severní Itálii první vermut Martini, Martini Rosso. Verzi Extra Dry společnost poskytla milovníkům vermutů v roce 1900 a Bianco v roce 1910. Martini, které dnes vlastní firma Bacardi, je nejprodávanejším vermutem na světě. Ví o tom své také James Bond.

Jak na to?

Rosso mají lidé rádi jen tak samostatně coby podvečerní aperitiv. Extra Dry, citronové barvou i vůní, s nádechem malin, je klíčovou složkou koktejlů, zatímco aromatické Bianco je skvěle samostatné, ale také s ledem a citronádou nebo sodou.

Pramen: Nápoje, Nakladatelství SLOVART
Ilustrační foto: Archiv

MARTINI

S OLIVOU

Potřebujeme

- 6 dlů ginu (9 cl)
- 1/4 lžičky Martini Bianco
- koktejlovou olivu

Postup:

V míchací sklenici spojíme přísady s kostkami ledu a dobře promícháme. Nalijeme do vychlazené sklenice a ozdobíme olivou.

Pramen a foto: Receptář mistra barmana, Nakladatelství SLOVART.

Inzerce

RYCHLÉ PŮJČKY
I pro klienty s problémy.
Splatnost až 10 let.
Velmi malá splátka.
☎ 605 434 900

NEBANKOVNÍ RYCHLÁ PŮJČKA IHNEDE NA RUKU
Mob. 732 700 399

HOTOVOST KAŽDEMU NA RUKU NEBO ÚČET 10 000-1 MILION
NEBANKOVNÍ SOUKROMÉ ZDRUŽENÍ PŮJČÍME VŠEM I MD, DŮCHODCŮM, I BEZ PROKAZOVÁNÍ PŘÍJMU
VELMI RYCHLE
KONSOLIDACE PŮJČEK I NA SMĚNKU
VY S O K A P R Ů C H O D K O S T
731 204 300

Půjčky
od 5000,- Kč
ještě dnes
731 333 845

Gamma půjčka
Dostupná půjčka pro všechny.
Přizpůsobíme splátky Vaším finančním možnostem.
Domluve si schůzku ještě dnes.
Volejte 737 140 300

PŮJČKY PRO VŠECHNY
KAŽDÝ SI U NÁS NAJDE TU SVOU I BEZ PROK. PŘÍJMU
DNES DOSTANETE PENÍZE
T. 605 949 803

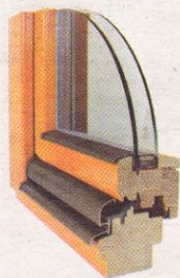
PENÍZE
OD 3 000 DO 1 000 000,- Kč
do 24 hod.
bez potvrzení o příjmu
bez poplatků
bez bankovních registrů
jednoduše a rychle
737 777 171

Půjčky pro všechny
Kolik potřebujete, tolik Vám půjčme.
Jedině u nás.
DO 30 MIN.
Mobil 605 077 096

PENÍZE VŠEM
MÁME VOLNÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY
Ženám na MD, důchodcům, začínajícím podnikatelům, zaměstnancům a rentiérům.
BLESKOVĚ A DNES
605 939 044

SNADNÁ PŮJČKA BEZ PAPIŘOVÁNÍ
Máte hodně nevhodných půjček?
Splácejte jen jednu.
Splátky až 8 let.
TEL. 732 413 850

PENÍZE OD SILNĚHO SOUKROMĚHO INVESTORA
Ještě dnes volejte na tel. číslo.
731 076 408

Dřevěná okna a dveře

dokonalost přírody, počtu a harmonie

Winwood
SPECIALIST PŘÍRODY, POČTU A HARMONIE

IV 68 smrk napojovaný
IV 78 smrk, meranti
IV 78 dřevo - Al okna

isotra Quality

stínící technika značky **isotra**

Provozovny:

Váš dodavatel oken Winwood:

BRNO
Příkop 29
tel/fax: +420 545 221 423
mobil: +420 602 256 427

BLANSKO
nám. Míru 3
tel/fax: +420 516 411 058
mobil: +420 602 256 439

BOSKOVICE
Masarykovo náměstí 34
tel: +420 516 413 390
mobil: +420 602 256 469

Váš dodavatel oken Slovart:

R spol. s r.o. přijme obchodního zástupce
Pro Brno a okolí

Nabízíme nadprůměrné příjmy, zaškolení, zázemí stabilní firmy, klientela zajištěna.

Požadujeme: příjemné vystupování, ochotu cestovat vl. autem, ŽL.

Zkušenosti z obch. činnosti vítány.
Kontakt: p. Šmidová
725 222 225, 544 238 999,
životopis na:
smidova@rspol.cz

ODTAH AUTOVRAKŮ

Tel.: 608 030 304
www.vrakoviste-brno.cz

výkup aut i bouchačky
prodej náhradních dílů
trvale vyřadíme za Vás vozidlo z registru motorových vozidel

Poděbradova 95
Brno - Kr. pole

Hledáme právě Vás!

DISTRIBUTORY

pro pravidelné doručování našich reklamních novin do poštovních schránek pro oblast

Brno - Bystrc

Je-li Vám mezi 15 a 99 roky, máte ukončenou povinnou školní docházku, bydlíte v uvedených lokalitách a máte pravidelně v pátek několik hodin času, pak si můžete u nás přivydělat. Zašlete nám Vaši adresu a telefon a jestliže budete vybráni, budeme Vás kontaktovat. Ostatní zájemce ponecháme v databázi jako možné náhradníky.

Kaufland Česká republika v.o.s.,
odd. Distribuce, sl. Dvořáková
Pod Višňovkou 25, 140 00 Praha 4,
(Zn. DTBRN), e-mail: distribuce@kaufland.cz

Provozovatel velkoplošných
býzovinářských s širokou
nabídkou potravinářského
i nepotravinářského zboží za
nejvýhodnější cenové nabídky

www.kaufland.cz

100tis. NA POČKÁNI

Nový trend
na trhu financí
pouze na OP.

Půjčku už má skoro každý,
vy ještě ne?

732 857 484
731 419 038

NOVÝ ZDROJ DO 180 tis. Kč

Přímý investor, který půjčuje
i klientům se záznamem v registru.

Žádejte na tel.: 732 865 171

200 tis. SCHVÁLENO

Jsme na Vaší straně!
Pomůžeme ke schválení!

Tel.: 775 608 902

SOUKROMÝ NOVÝ INVESTOR

Půjčte! Snadno a rychle!
Na čem jste ztroskotali jinde, on nešl!

732 857 639

JEŠTĚ DNES 20-500 tis. Kč

Novinka
Dnes zavoláte - stačí OP
A dnes máte finance k dispozici!

Volejte: 732 857 285

KAMENOSOCHAŘSTVÍ Smetana s.r.o.

SKLAD, PROVOZOVNA:
U Lihovaru 518, 679 21 Černá Hora
Tel./fax: 516 437 402; tel.: 516 437 106
e-mail: michal.stone@seznam.cz
www.dekoracnikamen.cz

PRODEJ DEKORAČNÍCH DRŤÍ,
OBKLADŮ, DLAŽEB,
SOLITERNÍCH KAMENŮ
Z PŘÍRODNÍHO KAMENE
MALOOBCHOD, VELKOOBCHOD
(pískovec, vápenc, žula,
porfír, andezit, břidlice, ...)

Prodejní doba: Po-Pá: 8-17 hod.
So: 8-11 hod.

SLEVY NA ODBĚR PO PALETÁCH AŽ 10%

Rychlé půjčky

z vlastních zdrojů i pro problémové klienty.

telefon: 222 366 500

LÉTO BEZ STAROSTÍ

Bez poplatku, bez registru. Peníze rychle a na ruku.

telefon: 380 124 505

PRÁZDNINOVÁ AKCE

Půjčeme Vám na oběd, ostatní doklady nechceme.

Tel: 595 177 507

NONSTOP PŮJČKY

Velmi nízké splátky, splatnost až deset let.

Tel: 511 113 303

NOVÁ LETNÍ AKCE

Užijte si léto s peněží a splácejte až v září.

Tel: 226 803 803

Diskrétní půjčku

Vám vyřídíme rychle. Po celé ČR, bez registru.

VOLEJTE: 380 122 122

CHYTRÉ PŮJČKY

bez poplatků, bez registru, první splátka až za 3 měsíce

Telefonní číslo: 511 113 501

PŮJČKA PRO VÁS!

Dlouhá doba splatnosti, nízká splátka.

Na tu mít BUDETE!

zavolejte: 595 530 533

"NEJPRŮCHODNĚJŠÍ PŮJČKY"
vyhodnoceno podle statistik MMFI
také pro MD, ÚP - naprostá novinka
REVOLUCE V ÚVĚRECH!!!
Volejte 739 474 143

AKCE 2 + 1

Nabízíme Vám možnost inzerovat

s 33% SLEVOU

Zaplatíte 2 inzeráty a 1 otiskneme

ZDARMA

Možnost i personální inzerce

Volejte našeho regionálního zástupce
606 140 044, 544 254 092,
M.Mitrovsky@seznam.cz

Akce platí od 3. 7. 2009 - 28. 8. 2009

BRENO

KOBERCE • PVC

slevy 20-70%
na kusové koberce

bytový koberec
Graffiti
šíře 4 m, potisk, podklad filc

Kč/m² ~~169,-~~
125,-

www.breno.cz máme pro vás

KOBERCOVNĚ

Při nákupu nad 3000 Kč vám vrátíme **10% z ceny.**

Nezahrnuje se na kusové koberce v již dřívejší nabídce. Platí do 31. 7. 2009

Brno-Bohunice
Netroufalky 779/16
OC Campus, tel.: 544 213 812
denně 9-18

Brno-Komárov
Hněvkovského 83/A
naproti ZOO, tel.: 544 253 645
denně 9-19

Brno-Zidenice, Rokytova 1
papírnický LERX, tel.: 545 213 670
9-14 9-18.30, 19-12.30

Hledáme právě Vás!

Vedoucí obchodního domu

Očekáváme min. SŠ vzdělání, zkušenosti s vedením kolektivu pracovníků, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, odhodlání převzít na sebe zodpovědnost a samozřejmě i ochotu ke spolupráci s hlavním cílem: vytvoření a smelení funkčního a výkonného pracovního týmu a prosazení Vám svěřeného obchodního domu na trhu. Praxe v oblasti maloobchodu, stejně tak jako alespoň komunikativní **znalost německého jazyka** je výhodou, ale nikoliv podmínkou.

Nabízíme zodpovědný úkol a odpovídající mzdové ohodnocení, důkladné zaškolení a návazná firemní školení, samostatnost při řešení pracovních úkolů a velmi perspektivní možnost osobního i profesního vývoje v rámci velké dynamicky se rozvíjející obchodní společnosti.

Váš strukturovaný profesní životopis nám zašlete na adresu: **Kaufland Česká republika v.o.s.**, personální úsek – šifra VODMO, Pod Višňovkou 25, 140 00 Praha 4, nebo na e-mail personal@kaufland.cz

www.kaufland.cz

Pro filiiálky expandující společnosti přijmeme spolupracovníky na pozici:

Provozovatel velkoplošných hypermarketů s širokou nabídkou potravinářského i nepotravinářského zboží za nejvýhodnější cenové nabídky

RYCHLÉ PŮJČKY NA SMĚNKU

20 - 750 tis. Kč
hotovostní půjčka na směnkou od přímého investora
velmi rychlé vyplacení - bez placení poplatků - i převěřování a vypl. exekucí

731 282 514

EXPRESNÍ PŮJČKY

velmi dobře dostupné zápis v registru nevádí bez ručitelů i partnerů 10 - 650.000 Kč
i pro důchodce, ženy na MD!!!
vyřízení u nás v kanceláři nebo u vás doma

736 126 067

PRO SLOVENSKÉ OBČANY

Diskrétní půjčka bez partnera. Vyplatíme Vaše exekuce. Půjčky i na směnkou.
T: 571 114 048

SNADNÉ úvěry pro problémové klienty

REGISTR VŮBEC NEREŠÍME
I ženám na MD, ÚP
T: 380 124 045

BOMBA NA TRHU PŮJČEK

Přijedeme až k Vám domů. Peníze vyplácíme na ruku. I ženám na MD a ÚP.
T: 595 177 047

Nejschvalovanější půjčka

na trhu v ČR.
Pro rizikové klienty. Peníze až k Vám do domu.
T: 511 113 040

PENÍZE JEŠTĚ DNES!!!

S naším doporučením SCHVÁLENO 5 - 400 tisíc Kč. Záznam v registru nám nevádí! Určeno naprosto všem!!!
605 263 947
774 852 286

NEJSME LINKA 900!

Pomůžeme Vám vyřešit Vaši finanční situaci!!!!

Registr nevádí.
Volejte:
732 269 738

EXPRES PŮJČKA

10 000 - 500 000 Kč
Žádat může každý. Přijem lze nahradit čestným prohlášením
774 297 087

Quick půjčka

PENÍZE RYCHLE AŽ DO DOMU
602 286 666

PENÍZE DO 24 HODIN

20 000 - 1000 000 Kč
Pro všechny s příjmem od 7 000 Kč
Vyřízení do 30 minut
774 678 295

Půjčky od 5000Kč přímo od nás
Žádné poplatky předem
Žádné volání na drahā čísla

SNADNÁ PŮJČKA

"BEZ POPLATKU"

10-500 tis. Kč

DNES SCHVÁLÍME,

DNES VYPLATÍME!

novinka na trhu

Tel: 777 778 519

Nejsme linka 900....

PŮJČKY

OD 30.000,- Kč

DO 1.000.000,- Kč

VÝPLATA DO 48 HODIN

VOLEJTE:

721 522 005

Možnost ručení družstevním bytem

Reklamní týdeník Kaufland do Vašich schránek

Nezapomeňte na dárek!

- 11. 7. Olga
- 12. 7. Bořek
- 13. 7. Markéta
- 14. 7. Karolína
- 15. 7. Jindřich
- 16. 7. Luboš
- 17. 7. Martina

ZASKLENÍ LODŽÍÍ

PŘÍMO

OD VÝROBCE

ISO 9001:2001

BALKON SYSTEM S.r.o.

Mobil: 777 151 205 www.balkony.cz

844 158 746

15% Sleva s tímto inzerátem

ESSO PŮJČKA

5 - 500 tis. Kč

PENÍZE PŘIVEZEME

AŽ K VÁM, A TO

BEZ POPLATKU !!!

T: 733 356 916

2x PRO JEDNU ROZUMNOU PŮJČKU!!!

1 s naší půjčkou smažete své stávající úvěry.

2 zbavíte se exekutorů, upomínek a nepřijemností.

O půjčku žádejte na tel: 774 852 280, 774 852 286

NEPŘEHLÉDNĚTE

OD 1.6.09

je na trhu financí

nová a snadno dostupná

půjčka!

SNABÍDKOU JSME PRVNÍ!

Žádat mohou všichni

i problémoví klienti MD, ÚP.

Tel.: 732 857 690

Dálniční známky

si můžete u nás zakoupit na oddělení INFO.

Ještě snazší

EXPRES PŮJČKA

pro velký úspěch

akce prodloužena!!!

PENÍZE JEŠTĚ DNES

AŽ K VÁM DO DOMU

Tel: 774 496 077